

STAKLENI INVENTAR

Zrinka Buljević

<https://www.doi.org/10.17234/9789533790336.4>

4

Kako su opsežna i značajna istraživanja vojnog logora u Tiluriju zapravo u početnoj fazi još nemamo zaokruženih i datiranih zatvorenih cjelina unutar objekata. Stoga smo nalaze obradili tipološko-komparativnom metodom. U katalogu su povezani s lokalitetom sukladno njegovoj istraženosti prema sondi, kvadrantu i stratigrafskoj jedinici. Ovdje obrađeni materijal potječe iz Sonde D, koja je, kao i sonda A, u sklopu centurija legijske kohorte.

Među najranije staklo nađeno u Tiluriju ubraja se ono proizvedeno tehnikom jezgre – drevnom tehnikom izradbe kozmetičkog posuda (1.1. ili kat. br. 1). Bočice izrađene tehnikom jezgre proizvodile su se na istočnom Mediteranu od sredine 6. st. pr. Kr. do početka 1. st. po. Kr.¹ U Tiluriju je 2011. god. nađen mali ulomak tijela bočice koju je stoga teško svrstati unutar mediteranske grupe II ili III. Držimo da, obzirom na kontekst nalaza, najvjerojatnije pripada grupi istočnomediteranskih kasnohelenističkih alabastra klase III:C, forme III:3, od kojih su najmlađi primjerci datirani u Augustovo doba.² Poznato je još nekoliko dalmatinskih alabastra. Salonitanske su amforiske i vretenasti alabaster³ datirani također u kasnohelenističko doba, od sredine 2. st. pr. Kr. do 1. desetljeća 1. st. po. Kr.⁴ Ulomak jednog helenističkog alabastra pronađen je u Dioklecijanovoj palači u Splitu,⁵ a

¹ Grose 1989, 109–132.

² Grose 1989, 115–122, 119–120, grupa II, klasa II:A, forma II: 2, klasa II:B, forma II:4, 5, klasa II:D, forma II:8, kat. br. 128, 132, 136, 137, 140: istočnomediteranski ili italiski alabastru, sred. 4. – rano 3. st. pr. Kr.; Grose 1989, 122–123, grupa III, klasa III:B, forma III:2, kat. br. 163, 3.–2. st. pr. Kr., klasa III:C, forma III:3, sl. 88, kat. br. 164, 2. – sred. 1. st. pr. Kr.

³ Buljević 2016, amforiske: kat. br. 1 i 2, alabaster: kat. br. 3, T. 1. 1–3.

⁴ Grose 1989, 109–110, 122–125, Mediteranska grupa III, III:E; Lightfoot 2014, 33.

⁵ Stamatović 2014, 305, T. I. 1; Grose 1989, 109, 115–120, 122–123, Mediteranska grupa II, klasa II:A, forma II:1, 2, klasa II:B, forma II:4–6, klasa II:C, forma II:7, kat. br. 122–139, Mediteranska grupa III, klasa III:A, forma III:1, klasa III:B, forma III:2, klasa III:C, forma III:3, kat. br. 162–164. Prema opisu bojom i uresom sličan ulomak neutvrđenog oblika iz starijih istraživanja Dioklecijanove palače u Splitu naveden je kao srednjovjekovni: DeMaine 1979a, 130, 136, M 50.

jedan potječe s nepoznatog dalmatinskog nalazišta.⁶ Naronitanski je ulomak datiran od kraja 2. do sredine 1. st. pr. Kr.⁷ Alabaster iz južne Liburnije datiran je u razdoblje 6. – 4. st. pr. Kr.⁸

Plitke su zdjelice od mozaičkog stakla (**2.1.1.** ili **kat. br. 2–14**), kao i posude bikonveksnih stijenki,⁹ vjerojatno italski proizvod kasnog 1. st. pr. Kr. – ranog 1. st. po. Kr., a uglavnom potječu iz Italije i zapadnih provincija.¹⁰ Nakon vađenja iz višedijelnog kalupa¹¹ ili skidanja s kalupa na kojem su oblikovane nalijeganjem, obostrano su polirane, a katkad i žlijebljene.¹² I u istraživanjima Tilurija nađeni su žlijebljeni ulomci (**kat. br. 5, 7**).¹³ Rimski se uzorci poprečnih odsječaka pripremljenih staklenih štapova bitno razlikuju od helenističkih uzora. Izrađeni su od neprozirnih i prozirnih elemenata uključenih u poluprozirnu osnovu najčešće purpurne, modre, modrozeleno boje, katkad žutozelene, svjetlozelene, rozoljubičaste i sivomodre boje. Temeljni su uzorci mnoštvo štapića jednoliko raspoređenih u štapu, ili skupina štapića grupiranih oko središnjeg štapića često istaknutog drugom bojom, skupina štapića između dva koncentrična kruga oko središnjeg štapića, krug oko središnje spiralice katkad s štapićem u sredini, kružni lanac štapića oko središnjeg štapića pri čemu je, svaki red i središnji štapić naglašen, obrubljen drugom bojom, te kružna skupina klinastih štapića oko središnjeg, sve naglašeno drugom bojom. Budući su neki od pripremljenih štapova obloženi staklom svjetle boje kada se njihovi odsječci fuziraju u posudu stvaraju sačasti efekt (**kat. br. 6**).¹⁴ Tilurijski su primjerci uglavnom od ravnomjerno raspoređenih štapića od bijelog neprozirnog stakla u poluprozirnom purpurnom staklu (**kat. br. 2**, u osnovi **kat. br. 3**, te **kat. br. 4–7**),¹⁵ u prozirnog žutom (**kat. br. 8, 9**),¹⁶ te u modrom staklu,¹⁷ no poznati su i višebojni primjerci podloge,¹⁸ odnosno od istobojnih štapića grupiranih oko centralnog štapića druge boje što čini svojevrsni floralni ures (**kat. br. 10–12**).¹⁹ Dalmatinski primjerci takvih zdjelica, kao i srodan tanjur,²⁰ potječu iz južne Liburnije,²¹ naglasimo iz vojnog logora u Burnu,²² te iz Salone.²³

⁶ Čuva se u Arheološkom muzeju u Splitu: inv. br. AMS-68947.

⁷ Topić 2017, 272–273, kat. br. 62, sl. 1, T. 4. 62.

⁸ Ravagnan 1994, 22, kat. br. 1; Fadić 1998a, 79, kat. br. 1.

⁹ Tilurium I, kat. br. 2, T. 1. 2; Buljević 2016, kat. br. 143, T. 5. 143; Grose 1989, obitelj IV, 256–258, sl. 146, kat. br. 430–525; Mandruzzato, Marcante 2005, 26, kat. br. 197.

¹⁰ Grose 1989, 258, 260, sl. 149, kat. br. 541–568, 560.

¹¹ Grose 1989, 257.

¹² Grose 1989, 260.

¹³ Tilurium I, kat. br. 3, 4, T. 1. 3, 4; Buljević 2016, kat. br. 119, 127, T. 5. 119, 127.

¹⁴ Grose 1989, 257, sl. 143; cfr. salonitansku plitku zdjelu: Buljević 2016, kat. br. 118, T. 5. 118.

¹⁵ Tilurium I, kat. br. 2–4, T. 2–4; Tilurium III, kat. br. 3, T. 1. 3; Tilurium IV, kat. br. 4–7, T. 1. 4–7; Buljević 2016, kat. br. 119–124, T. 5. 119–124.

¹⁶ Tilurium III, kat. br. 7, T. 1. 7; Tilurium IV, kat. br. 1–3, T. 1. 1–3; Buljević 2016, kat. br. 135–138, T. 5. 135–138; cfr. Grose 1989, kat. br. 560.

¹⁷ Tilurium I, kat. br. 4, T. 1. 4; Tilurium III, kat. br. 4–6, T. 1. 4–6; Tilurium IV, kat. br. 8–11, T. 1. 8–11; Buljević 2016, kat. br. 127–134, T. 5. 127–134.

¹⁸ Tilurium IV, kat. br. 12, T. 1. 12; Buljević 2016, kat. br. 125, T. 5. 125.

¹⁹ cfr. Grose 1989, kat. br. 533.

²⁰ Ravagnan 1994, 223, kat. br. 453; Fadić 1998a, 89, kat. br. 174.

²¹ Ravagnan 1994, 177, kat. br. 350.

²² Borzić *et al.* 2014, 146–153, kat. br. 11, 17, 19, 29, 32, 36, 39.

²³ Auth 1975, 149, T. 32. 4; Buljević 2016, kat. br. 118, 126, T. 5. 118, 126.

U Tiluriju su pronađeni ulomci zdjelica od vrpčastog mozaičkog stakla (**kat. br. 14**)²⁴ kakve su se izrađivale u rimsko-italskim radionicama od kraja 1. st. pr. Kr., a u uporabi su u 1. pol. 1. st. i uglavnom se nalaze u Augustovom i julijevsko-klaudijevskom kontekstu.²⁵ Poznat je jedan takav salonitanski ulomak.²⁶ Iz Zadra je jedna cjelovito sačuvana zdjelica s vrpčastim uzorkom u paralelnim redovima kakve se datiraju u kasno 1. st. pr. Kr. – 1. četvrtinu 1. st. po. Kr.²⁷

Kompozitne mozaičke rebraste zdjelice (**2.1.2. ili kat. br. 15**) s konkavnim dnima pripadaju skupini uobičajenih rimskih mozaičkih rebrastih zdjelica što variraju oblikom, rebrenjem, dimenzijama, kompozicijom štapića i drugim tehnikalijama. Najsličnije su monokromnim rebrastim zdjelicama od koloriranog i prirodno nijansiranog

stakla.²⁸ Bilo da su od mozaičkog ili monokromnog stakla, hemisferične ili plitke, imaju konveksne stijenke, ravno ili blago konkavno dno, vertikalno ili blago prema vani izvučen obod. Vanjski dio stijenke urešen je vertikalnim, katkad dijagonalnim rebrima što se pružaju od dna do oboda, katkad samo na dijelu stijenke. Neke imaju horizontalne žljebove s unutrašnje strane oboda, češće tijela, te na dnu, katkad su umjesto žljebova na unutrašnjosti donjeg dijela tijela brušeni pojasevi. Po završetku izradbe su polirane, vanjska strana vatrom, a obod i brušena unutrašnja strana na tokarilici. Mozaičke se rebraste zdjelice izrađuju od neprozirnog stakla jedne ili više boja, najčešće bijele u kontrastnoj prozirnoj ili poluprozirnoj pozadini, najčešće žutosmeđoj, purpurnoj i modroj.²⁹ Ravno ili blago konkavno dno³⁰ ili prstenasta noga³¹ je rimska, praktična tehnička inovacija staklara koji napuštaju karakteristična helenistička konveksna dna.³² Mijenjaju se i uzorci mozaičkog stakla, helenističke spirale i zvijezde mijenjaju se bojom, kompozicijom i konfiguracijom složenijim kompozitnim štapovima sastavljenim od različitih povezanih elemenata u tri do pet boja u jednobojnoj ili dvobojnoj pozadini, odnosno njegovim poprečnim, rijetko uzdužnim odsječcima s prepoznatljivim uzorkom spirala, tankih štapića, kružića; rimski spiralni motiv je manje fin i dvostruko veći nego kod helenističkih prethodnika. Fuziranjem jednostavni odsječci kompozitnog štapa stvaraju sveukupni kompozitni ili mramorasti uzorak ovisno o stupnju izobličenosti tijekom izradbe.³³ Takve se zdjelice pojavljuju tijekom kasne Republike, odnosno ranog Augustovog doba kada se proizvode u monokromnoj i polikromnoj varijanti, s tim da su polikromne u uporabi prvenstveno tijekom ranog 1. st. po. Kr. nakon čega im pada popularnost i zamjenjuju ih monokromne rebraste zdjelice.³⁴ Vjerojatno su proizvedene nalijeganjem pripremljenog diska na kalup postavljen na lončarsko kolo zbog rotiranja, a rebrasti se ukras najvjerojatnije izrađivao ručno, odnosno štipanjem pomoću kliješta,³⁵ ili pak otiskivanjem matrice s jednako razmaknutim prazninama u pripremljeni disk.³⁶ Takve

²⁴ Tilurium III, kat. br. 1, 2, T. 1. 1, 2; Buljević 2016, kat. br. 144, 145, T. 5. 144, 145; Grose 1989, 249–253, obitelj II.

²⁵ Grose 2017, 34–38, 36–37.

²⁶ Auth 1975, 149–150, kat. br. 5.

²⁷ Grose 1989, 251–252; Fadić 1998a, 88, kat. br. 143.

²⁸ Grose 1989, 249.

²⁹ Cool, Price 1995, 13–18, 15–16, sl. 2.2. 1–5.

³⁰ Grose 1989, 249, obitelj I, kat. br. 285–317.

³¹ Grose 1989, 248–249, obitelj I, kat. br. 250–284.

³² Grose 1989, 243.

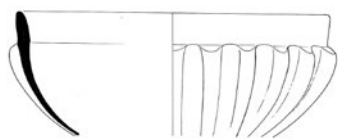
³³ Grose 1989, 243, 247–249, sl. 102, 143; 123, 124, 125.

³⁴ Cool, Price 1995, 13–18, 16.

³⁵ Stern, Schlick-Nolte 1994, 75; Lierke 2009, 54–55, 109–110; Antonaras 2012, 19–22; Wiesenberg 2013.

³⁶ Grose 1984, 28, sl. 4; Grose 1989, 246; cfr. Stern, Schlick-Nolte 1994, 75, bilj. 254, 255; Cool, Price 1995, 13; Grose 2017, 55.

su se zdjelice proizvodile u sirijsko-palestinskim i rimsko-italskim radionicama 2. pol. 1. st. pr. Kr. i u 1. st. po. Kr. Nalazi posuda od mozaičkog stakla prevladavaju na Zapadu Augustovog i julijevsko-klaudijevskog doba, gdje se, u Rimu i Italiji utemeljuje proizvodnja na poticajnoj helenističkoj tradiciji i vrlo brzo ju nadmašuje produktivnošću, inovacijama i povoljnim cijenama. Drži se da su po inkorporaciji helenističkih kraljevstava u Rimsko Carstvo tijekom 1. st. pr. Kr. istočni staklari migrirali u Rim i Italiju. Po uspostavljanju mira staklo se brzo distribuiralo diljem Carstva, a u tom je značajnu ulogu odigrala i rimska vojska.³⁷ Italski su primjerci distribuirani prvenstveno za Italiju ili urbana i ruralna civilna naselja i vojne logore što ih je osnovao August ili njegovi izravni nasljednici u susjednim zapadnim provincijama, rijetko za istočni Mediteran.³⁸ Mozaičko posuđe sredinom 1. st. izlazi iz mode.³⁹ Drugi dalmatinski primjerci potječu s nepoznatog lokaliteta,⁴⁰ iz Narone,⁴¹ Salone,⁴² južne Liburnije,⁴³ te, naglasimo, iz vojnog logora u Burnu.⁴⁴

Rebraste zdjelice, kako od mozaičkog tako i od monokromnog koloriranog ili prirodno nijansiranog stakla, hemisferične ili plitke, raznih veličina, imaju konveksne stijenke, ravno ili blago konkavno dno, vertikalno ili blago prema vani izvučen obod (2.2.1. ili kat. br. 16–82).

Vanjski dio stijenke urešen je vertikalnim, katkad dijagonalnim rebri- ma što se pružaju od dna do oboda (kat. br. 69, 70, vjerojatno 53, 56, 79), katkad samo na dijelu stijenke (od donjeg dijela: kat. br. 76, 78; po sredini: kat. br. 44). Neke imaju horizontalne žljebove s unutrašnje strane oboda ili, češće tijela, te na dnu, katkad su umjesto žljebova na unutrašnjosti donjeg dijela tijela brušeni pojasevi. Po završetku izradbe su polirane, vanjska strana vatrom, a obod i brušena unutrašnja strana na tokarilici. Poznati su primjerci od prirodno nijansiranog i koloriranog stakla, rijetko od bezbojnog. Kolorirani su primjerci od prozirnog ili poluprozirnog modrog, žutosmedeg ili stakla jantarne boje, bordo ili purpurnog, žutozelenog i svjetlozelenog stakla, te, rijetko, od neprozirnog bijelog ili modrog stakla.⁴⁵ Kolorirani tilurijski ulomci su od prozirnog tamnomodrog (kat. br. 29, 55, 60, 65, 80),⁴⁶ od stakla žutosmede boje (kat. br. 67, 81),⁴⁷ te od neprozirno bijelog stakla.⁴⁸ Par je tilurijskih ulomaka od gotovo bezbojnog stakla (kat. br. 33).⁴⁹ Ostali su ulomci od prirodno nijansiranog, uglavnom modrikastozelenkastog stakla; samo je ulomak pod kat. br. 18 od zelenkastog stakla. Obzirom na fragmentiranost i činjenicu da se ulomci ne spajaju teško je odrediti koliko je rebrastih

³⁷ Grose 1984, 25–26, 30–31; Grose 1989, 241–242; Grose 2017, 49.

³⁸ Grose 1984, 26; Grose 1989, 247, 249; Petrianni 1998, 96.

³⁹ Grose 1974, 49.

⁴⁰ Kirigin 1984, 123, tip I, kat. br. 1, 3, T. IX. 1, 3.

⁴¹ Buljević 2004, 186, kat. br. 1; Topić 2017, 275, kat. br. 27.

⁴² Auth 1975, 151, br. 18, T. 32; Buljević 2016, kat. br. 9, 10, T. 1. 9, 10.

⁴³ Fadić 1998a, 88, kat. br. 145; Fadić 2001, T. 31. 307.

⁴⁴ Jadrić 2011, 363–364, tip 2.b, T. 4. 2–4; Borzić *et al.* 2014, 153–156, kat. br. 33, 34, 38, 39, 42, 45, 46.

⁴⁵ Grose 1989, 245–246; Cool, Price 1995, 13–19, 15–16, sl. 2.2. 7–25, sl. 2.3–7.

⁴⁶ Tilurium I, kat. br. 15, T. 2. 7, kat. br. 16, T. 3. 1; Tilurium III, kat. br. 16–20, T. 1. 16–17, T. 2. 18–20; Tilurium IV, 5.1.2.1., kat. br. 40–43, T. 3. 40–43; Buljević 2016, kat. br. 30, 31, T. 2. 30, 31, kat. br. 45–49, T. 3. 45–49, kat. br. 112–115, T. 5. 112–115.

⁴⁷ Tilurium I, kat. br. 19, T. 3. 4; Tilurium IV, 5.1.2.1., kat. br. 44, 45, T. 3. 44, 45; Buljević 2016, kat. br. 34, T. 2. 34, kat. br. 116, 117, T. 5. 116, 117.

⁴⁸ Tilurium III, 226, kat. br. 21, T. 2. 21; Tilurium IV, 5.1.2.1., kat. br. 39, T. 3. 39; Buljević 2016, kat. br. 50, T. 3. 50, kat. br. 111, T. 5. 111.

⁴⁹ Tilurium I, kat. br. 18, T. 3. 3; Buljević 2016, kat. br. 33, T. 2. 33.

zdjelica, i drugog posuđa, nađeno u Tiluriju. Najveći je broj ulomaka zdjelica s istaknutim i razmaknutim rebrima, što vjerojatno pripadaju dubokim zdjelicama. Tek je nekoliko ulomaka plitkih zdjelica s gustim rebrima (**kat. br. 44, 57, 65, 69, 75–78**) kakve su poznate od kasnog 1. st. pr. Kr.⁵⁰ Na unutrašnjoj strani tijela katkad su kotačićem urezani dvostruki horizontalni žljebovi (**kat. br. 17, 42, 45, 47, 54, 59, 64**), a s unutrašnje strane oboda je u pravilu jednostruki horizontalni žlijeb (**kat. br. 20, 65**). Rebraste se zdjelice oblikovane pomoću kalupa pojavljuju tijekom kasne Republike, odnosno ranog Augustovog doba kada se proizvode u monokromnoj i polikromnoj varijanti, s tim da su polikromne u uporabi prvenstveno tijekom 1. pol. 1. st. nakon čega im pada popularnost, kao ubrzo potom, nakon sredine 1. st., i koloriranim monokromnim zdjelicama. Kasnije su, u 2. pol. 1. st. u uporabi samo rebraste zdjelice, osobito duboke, ali i plitke, od prirodno nijansiranog stakla, koje su se pojavile u Augustovo doba, a vjerojatno su se prestale proizvoditi tijekom flavijevskog doba; najmlađe su datirane u početak 2.st.⁵¹ Pripadaju najvećoj i najraširenijoj grupi posuđa oblikovanog pomoću kalupa diljem i izvan granica Rimskog Carstva.⁵² Vjerojatno su proizvedene nalijeganjem pripremljenog diska na kalup postavljen na lončarsko kolo zbog rotiranja, a rebrasti se ukras vjerojatno izrađivao ručno pomoću kliješta,⁵³ te moguće utiskivanjem matrice s jednako razmaknutim prazninama. u pripremljeni disk.⁵⁴ Rimske su se monokromne rebraste zdjelice, od kojih su rane kolorirane, po svoj prilici razvile iz sirijsko-palestinskih monokromnih prirodno nijansiranih rebrastih zdjelica ranog 1. st. pr. Kr.⁵⁵ Proizvedene su i na sirijsko-palestinskom području i u Italiji, a u Italiji i dugdje na zapadu osobito nakon sredine 1. st.⁵⁶ Pretpostavka o dalmatinskoj, salonitanskoj proizvodnji prirodno nijansiranih primjeraka je donesena na temelju premalog broja primjeraka, a ne osnažuje ju niti količina novih nalaza;⁵⁷ unatoč tomu što je u Tiluriju najveći broj ulomaka monokromnih rebrastih zdjelica, a to zahvaljujući karakterističnom izgledu tijela odnosno lakoj identifikaciji, minimalan broj cjelovitih primjeraka je daleko manji.⁵⁸ Rebraste su zdjelice u Tilurij vjerojatno uvezene iz Italije, ali moguće i iz sirijsko-palestinskog područja. U Dalmaciji takve zdjelice potječu još iz Budve,⁵⁹ Salone,⁶⁰ Čitluka,⁶¹ nepoznatog nalazišta,⁶² Narone,⁶³ Polača na Mljetu,⁶⁴ Liburnije,⁶⁵ te, naglasimo, iz vojnog logora u Burnu nađene u sloju datiranom u tiberijevsko-klaudijevsko doba.⁶⁶

⁵⁰ Cool, Price 1995, 18, kat. br. 25.

⁵¹ Grose 1989, 244–247; Cool, Price 1995, 16; Grose 2017, 54–56.

⁵² Cool, Price 1995, 19; Grose 2017, 54.

⁵³ Lierke 2009, 54–55, 109–110; Antonaras 2012, 19–22; Wiesenberg 2013.

⁵⁴ Cool, Price 1995, 13; Grose 2017, 55.

⁵⁵ Grose 1989, 245.

⁵⁶ Grose 1989, 246–247; Larese 2004, 16; Grose 2017, 58.

⁵⁷ Kirigin 1984, 123, tip I.

⁵⁸ Nasuprot tomu većina ulomaka, osobito slobodno puhanog posuđa, ostaje neidentificirana.

⁵⁹ Marković 2012, 200–201, T. 101. 19, T. 103. 10.

⁶⁰ Auth 1975, 151–152, T. 28. 24–26, T. 32. 25, 26; Buljević 2016, kat. br. 28, T. 2. 28.

⁶¹ Topić 2010, kat. br. 4; Fadić, Babić 2011, 43–46, kat. br. 33.

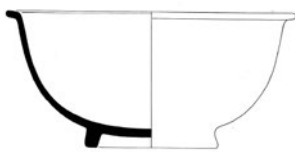
⁶² Kirigin 1984, 123, T. IX. 4, 5.

⁶³ Buljević 2004, 186, kat. br. 2–5; Topić 2017, 274–275, kat. br. 29, 91, 113, 140 (sl. 2), 152, 155.

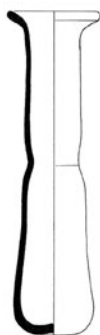
⁶⁴ Kovačić 2017, 16, kat. br. 2, iz termalnog objekta u vezi s monumentalnom palačom.

⁶⁵ Ljubić 1889, 154; Gluščević 1986, 264, 266, forma 9, T. 4. 6–8, T. 5. 1–5; Ravagnan 1994, 177, kat. br. 344, 345, 347; Fadić 2001, 288–291, forma 12.2.2. i 12.2.3., T. 31. 305, 306.

⁶⁶ Gluščević 1986, 264, bilj. 84; Jadrić 2011, 362–365, tip 1.a, b, tip 2.a, b, T. 1–4. 1.

Hemisferične su zdjelice prema vani izvučenog oboda (**2.2.2.** ili **kat. br. 83, 84**) proizvod zapadnih radionica 1. st., počam od Augustovog doba, s naglaskom na 2. četvrtinu 1. st. Osobito su dobro potvrđene u Italiji.⁶⁷ Izrađene oblikovanjem u dvodjelnom ili višedjelnom kalupu i polirane na tokarilici,⁶⁸ od neprozirnog ili (polu)prozirnog stakla živih modrih i zelenih boja u skupini su posuda od kojeg se neko morfološki vezuje uz keramičke (*terra sigillata*), te srebrne i brončane primjerke ranog carskog doba i predstavlja prvi autonomni proizvod rimskih staklarskih radionica.⁶⁹ Tilurijske su, kao i salonitanske,⁷⁰ najvjerojatnije uvezene iz Italije.

Pedesetak do sada poznatih tilurijskih balzamarija od slobodno puhanog stakla, uglavnom fragmentiranih cjevastih balzamarija, svjedoči njihovu široku uporabu u vojnom logoru i to vjerojatno kao spremnika za ljekovite radije nego za kozmetičke supstancije (**3.1.1.** ili **kat. br. 85–96**);⁷¹ balzamariji su rijetki u sjeverozapadnim provincijama, moguće zbog nezainteresiranosti za mirise tamošnjeg puka što se upoznao sa staklom preko legionara koji su prvenstveno rabili stolno i transportno posude.⁷² Cjevasti su balzamariji najbrojniji od svih balzamarija i uobičajen proizvod, inventar u cijelom rimskom svijetu u ranom Carstvu.⁷³ Pomalo nepravilni obodi (uglavnom ljevkast, rjeđe savijeni), vratovi, tijela, nestabilnost i prirodno nijansirano staklo (rijetko kolorirano) značajka su cjevastih balzamarija. Horizontalne brazdice na prijelazu iz tijela u vrat su tragovi pincete kojom bi se stisnula bočica tijekom izradbe. Na tom je mjestu možda bila pričvršćivana navlaka od organskog materijala za ambalažu nestabilnih balzamarija.⁷⁴ Poznata je tendencija kasnijeg produživanja vrata, odnosno limitiranja volumena tijela. Tako se balzamariji dužeg tijela u odnosu na vrat datiraju od kasnog Augustovog doba (Magdalensberg, Priene), slijede balzamariji gotovo jednako dugog tijela i vrata, što se datiraju od sredine 1. st., potom oni s tijelom kraćim od vrata što se datiraju u 2. pol. 1. – rano 2. st.⁷⁵ Kod nekih većih primjeraka primjećuje se tendencija zaravnjena dna što vodi prema razvoju balzamarija dugoga vrata i koničnog tijela.⁷⁶ Slovenski su nalazi cjevastih balzamarija dužeg tijela, kao i onih kraćeg tijela, datirani u 2. pol. 1. – 1. pol. 2. st.,⁷⁷ dok su u 2. – 3. st. datirani cjevasti balzamariji tijela kraćeg od vrata, šireg dna.⁷⁸

Karakteristike rebrastih zdjelica (**3.1.2.** ili **kat. br. 97–99**), tzv. Zarte Rippenschalen,⁷⁹ su uglavnom hemisferična, ponekad spljoštena forma, vertikalni ili blago prema vani izvučeni obod, nekad blago konveksna odrezana ruba, ravno ili blago konkavno dno, tanka i oštra rebra, po-

⁶⁷ Scatozza Höricht 1986, 32, forma 7; Larese 2004, 16–17.

⁶⁸ Grose 1984, 27–28, sl. 2, 3.

⁶⁹ Primjerci od neprozirnog stakla Grose 1989, 256, kat. br. 424–426 se uglavnom datiraju u 1. pol. 1. st., uz napomenu da je njihova proizvodnja moguće započela u 2. pol. 1. st. pr. Kr. s osloncem na helenističku tradiciju proizvodnje posuda od neprozirnog stakla od kojih je neko moguće datirati u 2. pol. 1. st. pr. Kr. Odmak od helenističke tradicije predstavljaju oblici od prozirnog stakla živih boja osobito smaragdno zelene i perzizsko modre koju su rabili isključivo rimski staklari: Grose 1989, 254–256, obitelj III, kat. br. 416.

⁷⁰ Buljević 2016, kat. br. 147, 148, T. 5. 147, 148.

⁷¹ Vidi pod *Literatura* uz kat. br. 85.

⁷² Stern 2001, 43.

⁷³ Isings 1957, 24, forma 8; De Tommaso 1990, 78, 81–85, grupa/tip 60, 67, 70, 71, 72; Larese 2004, 40–41.

⁷⁴ Biaggio Simona 1991, 140.

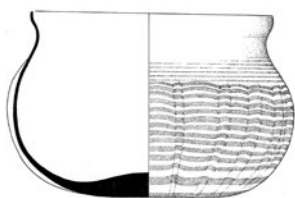
⁷⁵ Czurda-Ruth 1979, 111–115; Platz-Horster 1979; Biaggio Simona 1991, 141–142, forma 8.1.7., sl. 6, 7.

⁷⁶ Biaggio Simona 1991, 142.

⁷⁷ Lazar 2003, 196, forma 8.6.4., forma 8.6.2.

⁷⁸ Lazar 2003, 196, forma 8.6.3.

⁷⁹ Pfeffer, Haevernick 1958.

nekad spojena arkadama, što se radialno šire od dna do ramena, uglavnom su dekorirane spiralno apliciranom niti neprozirnog stakla od dna do ramena preko rebara u valovitom uzorku. Ponekad nisu dekorirane.⁸⁰ Češće su izrađivane od koloriranog nego od prirodno nijansiranog ili gotovo bezbojnog stakla. U Tiluriju su nađene zdjelice, odnosno njihovi ulomci od bijelog (**kat. br. 97**), smeđeg (**kat. br. 99**),⁸¹ ljubičastog,⁸² modrog (**kat. br. 98**),⁸³ te od gotovo bezbojnog,⁸⁴ odnosno prirodno nijansiranog stakla,⁸⁵

s nitima od neprozirno bijelog, rjeđe modrog stakla (**kat. br. 97**).⁸⁶ Takvim se uresom vjerojatno nastojao imitirati izgled ranijih zdjelica od mozaičkog stakla.⁸⁷ Rebra su se, čini se nakon apliciranja staklene niti na temeljni slobodno puhani oblik izvlačila ili kliještima ili puhanjem u kalup i slobodnim dopuhivanjem.⁸⁸ Nađene su diljem Rimskog Carstva, osobito na zapadu, u sjevernoj Italiji, Švicarskoj i Sloveniji, ali i u Grčkoj, Kreti, Turskoj, na istočnom Mediteranu i u sjevernoj Africi, a proizvodile su se u sjeverozapadnoj (moguća radionica Locarno-Muralto) i sjeveroistočnoj Italiji (Akvileja), te u dolini Rajne (Köln) i Rhone.⁸⁹ Rebraste su zdjelice, dakle, proizvod zapadnih staklarskih radionica, a u Dalmaciju su uvezene iz sjeverne Italije, vjerojatno iz Akvileje.⁹⁰ Najranije se javljaju u Augustovo doba,⁹¹ najbrojnije su u Tiberijevo-Klaudijevo doba.⁹² Slovenski su grobni nalazi datirani u 2. pol. 1. st.⁹³ Još su poznati dalmatinski nalazi iz Salone,⁹⁴ s nepoznatog nalazišta,⁹⁵ Narone,⁹⁶ Budve,⁹⁷ iz Liburnije,⁹⁸ te, naglasimo, iz vojnog logora u Burnu.⁹⁹

⁸⁰ Stern 2001, 47; Buljević 2004, kat. br. 6; Mandruzzato, Marcante 2005, 27, kat. br. 222–223; Jadrić 2011, 364, tip 3.b, T. 5. 4–5.

⁸¹ Tilurium III, kat. br. 69–71, T. 5. 69–71; Tilurium IV, 5.2.1.1., kat. br. 48, T. 3. 48; Buljević 2016, kat. br. 745, 752–754, 761, T. 29. 745, 752–754, 761.

⁸² Tilurium I, kat. br. 31, T. 5. 2; Tilurium IV, 5.2.1.1., kat. br. 50, T. 3. 50; Buljević 2016, kat. br. 748, 763, T. 29. 748, 763.

⁸³ Tilurium I, kat. br. 30, T. 5. 1, kat. br. 33, T. 5. 4; Tilurium III, kat. br. 72–75, T. 5. 72–75; Tilurium IV, kat. br. 46, 47, T. 3. 46, 47; Buljević 2016, kat. br. 747, 751, 755–760, 765, 766, T. 29. 747, 751, 755–760, 765, 766.

⁸⁴ Tilurium I, kat. br. 32, T. 5. 3; Buljević 2016, kat. br. 749, T. 29. 749.

⁸⁵ Tilurium I, kat. br. 60, T. 7. 6; Tilurium IV, 5.2.1.1., kat. br. 49, 51, T. 3. 49, 51; Buljević 2016, kat. br. 750, 762, 764, T. 29. 750, 762, 764.

⁸⁶ Kirigin 1984, 124, tip II, kat. br. 11, T. IX. 11; Buljević 2016, kat. br. 745, T. 29. 745.

⁸⁷ Grose 1982, 28; Biaggio Simona 1991, 72.

⁸⁸ Biaggio Simona 1991, 72–74; Stern 2001, 47, kat. br. 24.

⁸⁹ Calvi 1968, 70; Biaggio Simona 1991, 73; Stern 2001, 47, kat. br. 24; Lazar 2003, 70–71, forma 2.3.1; Larese 2004, 20–21.

⁹⁰ Calvi 1968, 70–71.

⁹¹ Czurda-Ruth 1979, 44–47.

⁹² Grose 1982, 28; Biaggio Simona 1991, 74; Grose 2017, 122–126, kat. br. 249–258.

⁹³ Lazar 2003, 70–71, forma 2.3.1; Lazar 2004, kat. br. 42, 43.

⁹⁴ Auth 1975, 152, T. 32. 22; Buljević 2016, kat. br. 743, 744, 746, T. 29. 743, 744, 746.

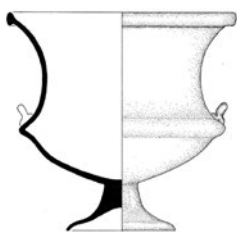
⁹⁵ Pfeffer, Haevernick 1958, 76–88, 85, br. 55; Von Saldern 1964, kat. br. 2; Kirigin 1984, 124, T. IX. 9, 10; Fadić 1998a, 88, kat. br. 147, 148; inv. br. AMS-68951.

⁹⁶ Buljević 1999, T. XIX. 1 (bez apliciranih niti); Buljević 2004, kat. br. 6, 16; Topić 2017, 275, kat. br. 97.

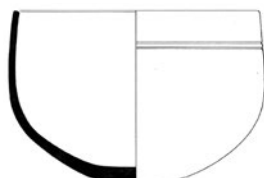
⁹⁷ Pfeffer, Haevernick 1958, 76–88, 84, br. 47, sl. 3.

⁹⁸ Pfeffer, Haevernick 1958, 76–88, 85, br. 52; možda Dautova-Ruševljan 1973, 193, T. IX. 25; Fadić 1982, 122–123, sl. 3. 48–50; Ravagnan 1994, 184, kat. br. 376–379; Fadić 1998a, 88, kat. br. 149; Fadić 2001, 291–293, 12.3., T. 31. 310.

⁹⁹ Jadrić 2011, 364, tip 3.a, b, T. 5. 1–5; Jadrić-Kučan, Borzić 2013, 519–520, sl. 3; Borzić *et al.* 2014, 153–156, kat. br. 37, 40, 41, 48, 49.

Tip dekoracije s mrljicama od neprozirnog stakla vezuje se uz rano carsko sjevernoitalsko staklo, uglavnom na amforama, bocama, balzamarijima, zdjelama, olama, askima, aribalima, kanatrima, modiolima, te vrčevima (**3.1.3.** ili **kat. br. 100, 101**). Prema Grose je posude s utisnutim granulama među najranije puhanim italskim posuđem i kao takvo možda imitacija dragocjenog, pomoću kalupa oblikovanog mozaičkog stakla s polikromnim cvijetnim uzorkom.¹⁰⁰ Takvo je staklo najčešće u kasnotiberijsko-klaudijevsko doba.¹⁰¹ Granule stakla u kontrastnoj boji aplicirale bi se na vruće na podlogu, puhanjem abociranu posudu, uvaljale i širile daljnjim puhanjem u finalni oblik.¹⁰² Poznati su tilurijski ulomci kaleža nađeni u istraživanjima trase vodovoda,¹⁰³ te u sondi A, dakle u sklopu centurija legijske kohorte u jugoistočnom kutu logora.¹⁰⁴ Kalež se može datirati od 40. – 70/100. god.¹⁰⁵ Ulomak oboda polikromne posude nađen je u istraživanjima vojnog logora u Burnu, u kontekstu 1. pol. 1. st.¹⁰⁶ Tilurijski ulomak iz sonde A je, kao i ovaj pod **kat. br. 100** iz sonde D, nedostatan za preciznije tipologiziranje, ali ih datiramo u 1. st., u skladu s mogućim trajanjem dekoracije sa staklenim mrljicama. Konveksni ulomak s ručicom (**kat. br. 101**) je pouzdani morfološki pokazatelj tipa posude – kaleža ili čaše na nozi. To je, uz navedene ulomke iz Vodovoda, drugi kalež nađen u Tiluriju. Držimo ih sjevernoitalskim, moguće akvilejskim proizvodima 1. st.¹⁰⁷ Iz Dalmacije, s nepoznatog nalazišta, potječe jedina tako urešena cjelovita posuda, pljoskica.¹⁰⁸ Jedan ulomak potječe iz Salone.¹⁰⁹

Gotovo cilindrične čaše s horizontalnim incizijama ili pojasevima (**3.1.4.** ili **kat. br. 102, 103**) pripadaju jednom od najprimitivnijih i najstarijih oblika stolnog posuđa, prvotno keramičkog i metalnog, potom staklenog, prvo oblikovanog u kalupu, a u rimsko doba slobodno puhanog, o čemu svjedoči i prikaz na zidnoj slici u tzv. Četvrtom stilu iz Herkulaneja.¹¹⁰ Jedna je takva čaša iz Magdalenberga sekundarno upotrijebljena kao urna.¹¹¹ Jedan su od najstarijih oblika stakla puhanog na Zapadu.¹¹² Takve su čaše izrađivane od prirodno nijansiranog, te od monokromnog tamnomodrog, purpurnog, bordo, žutosmedeg, svjetlo i smaragdno zelenog, od bikromnog i polikromnog, te oslikanog stakla.¹¹³ Poznate su pod nazivom Hofheim čaše zbog količine nalaza na eponimnom njemačkom lokalitetu. Neke su gotovo cilindrične, neke su više hemisferične. Dna su mala, ravna ili blago konkavna, mogu biti i izrazito, odnosno konično konkavna. Obodi su im odrezani, tijela urešena incizijama ili horizontalno brušenim pojasevima, rijetko i s unutrašnje strane oboda, rijetko s vertikalnim rebrima u donjem dijelu.¹¹⁴ Izrazito konkavna dna karakteri-

¹⁰⁰ Grose 1983, 39, 45; Harden *et al.* 1987, 101–102; Biaggio Simona 1991, 235–240.

¹⁰¹ Biaggio Simona 1991, 213, 239–240.

¹⁰² Harden *et al.* 1987, 101; Biaggio Simona 1991, 236–237.

¹⁰³ Sanader 2003, 60–62; Tilurium I, kat. br. 34, 35, T. 5. 5, 6.

¹⁰⁴ Sanader, Tončinić 2014, 31–80, 66, sl. 16 i 44; Tilurium I, kat. br. 36, T. 5. 7.

¹⁰⁵ Isings 1957, 52, forma 36c; Bonnet Borel 1997, 36, AV V 81.

¹⁰⁶ Borzić *et al.* 2014, kat. br. 47.

¹⁰⁷ Mandruzzato, Marcante 2005, 25, kat. br. 168–171.

¹⁰⁸ Fadić 1998a, 84, kat. br. 62.

¹⁰⁹ Auth 1975, 152–154, T. 32. 35.

¹¹⁰ Isings 1957, 28; Naumann-Steckner 1999, 31, sl. 11; Stern 2001, 45.

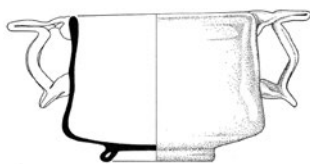
¹¹¹ Czurda-Ruth 1979, 37–43, kat. br. 355.

¹¹² Stern 2001, 45.

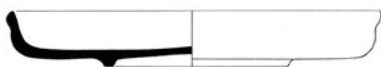
¹¹³ Isings 1957, 27–30, forma 12; Biaggio Simona 1991, 62–71, forma 5.2.1., T. 3, sl. 4, 5 i 6; Cool, Price 1995, 64.

¹¹⁴ Cool, Price 1995, 64.

stična su za flavijejsko doba (69. – 96. god.).¹¹⁵ Najranije takve čaše potječu iz Magdalensberga Augustova doba, većinom su u uporabi tijekom 2. i 3. četvrtine 1. st. do kasnog neronijanskog i ranog flavijejskog doba. Izuzetak su kasnije datirani ulomci, primjerice iz jame u *canabae legionis* u Nijmegenu iz kasnog 1. – ranog 2. st.¹¹⁶ Nađene su diljem Rimskog Carstva, sporadični nalazi na istočnom Mediteranu su vjerojatno import iz još neutvrđenih zapadnih radionica,¹¹⁷ moguće u Galiji, možda u Lyonu i u Italiji.¹¹⁸ Nađene su kako u naseljima, tako i u vojnim logorima, kako u zapovjednim sjedištima, tako u vojnim barakama – što znači da nisu bile skupe.¹¹⁹ Ulomci iz vojnog logora u Tiluriju su uglavnom od prirodno nijansiranog stakla, osim jednog od tamnomodrog stakla,¹²⁰ te ulomka od jantarnosmedeg stakla.¹²¹ Osim ovdje katalogiziranih takve dalmatinske čaše potječu još iz južne Liburnije,¹²² sve monokromne, osim zdjelice iz Aserije dekorirane koloriranim staklenim krhotinama,¹²³ iz Salone,¹²⁴ s nepoznatog lokaliteta,¹²⁵ Narone¹²⁶ i Budve.¹²⁷

Stakleni skifi (*skyphoi*) ili čaše na prstenastoj nogi s dvije nasuprotno ručice (**3.1.5.** ili **kat. br. 104**), imitiraju srebrne, osobito popularne u Augustovo doba. Šest staklara koji su imenu dodali toponim Sidon ili toponimsku oznaku Sidonac potpisivali su se pečatiranjem na ručicama takvih čaša: Annios, Aristoon, Artas, Eirenaios, Neikoon i Philippos. Najviše je pečata s Artasovim imenom. Navedeni toponim može biti oznaka mjesta rođenja, a ne djelovanja ili je rabljen kao garancija kvalitete pozivanjem na ime slavnoga staklarskog središta. Budući je većina pečatiranih ručica nađena u Rimu, pretpostavlja se da su imali radionice u Rimu ili u sjevernoj Italiji.¹²⁸ Poznata je pompejanska freska s prikazom takve čaše.¹²⁹ U Dalmaciji je poznat takav naronitanski skif.¹³⁰

Cilindrični su tanjuri, zadebljanog oboda, te dna s prstenastom nogom između ruba i središta (**3.1.6.** ili **kat. br. 105**) staklena verzija tanjura od tere sigilate Dragendorff 17 iz augustovskog doba. Potvrđeni su u 2. četvrtini 1. st., tijekom 1. i 2. st. Činjenica da tilurijski tanjur, poput onih iz Ticina i Magdalensberga, ima blago konkavne stijenke, moguće upućuje na stariju i precizniju varijantu od cilindričnih tanjura ravnih stijenki. Vjerojatno su akvilejski proizvod.¹³¹ Tilurijski tanjur

¹¹⁵ Stern 2001, 45.

¹¹⁶ Czurda-Ruth 1979, 37–43; Isings 1980, 281, 287, sl. 3. 4, 5, 1/66. c, kat. br. 7–15; 297–298, sl. 9. 5–21, 1/67, kat. br. 47–79; 327, sl. 36. 4, 1/68. b, kat. br. 4; 331, sl. 37. 8–11, 1/85. c, kat. br. 8–16; Cool, Price 1995, 65.

¹¹⁷ Cool, Price 1995, 65–66; Stern 2001, 45–46, kat. br. 16.

¹¹⁸ Arveiller-Dulong, Nenna 2005, 28, kat. br. 10–16.

¹¹⁹ Stern 2001, 45.

¹²⁰ Tilurium III, 226, kat. br. 103, T. 6. 103.

¹²¹ Tilurium III, 226, kat. br. 103, T. 6. 104.

¹²² Ljubić 1889, 154, T. XXXIII. 250; Glušćević 1986, 264, T. 4. 2, forma 8; Ravagnan 1994, kat. br. 351, 361, 367–370; Fadić 1998a, 89, kat. br. 196.

¹²³ Von Saldern 1964, kat. br. 6.

¹²⁴ Auth 1975, 157, br. 45, 46, T. 29; Buljević 2016, kat. br. 793, 794, T. 30. 793, 794.

¹²⁵ Kirigin 1984, 125, tip VI. 2. b, T. XI. 25.

¹²⁶ Fadić, Babić 2008, kat. br. 35; Buljević 2004, kat. br. 26.

¹²⁷ Marković 2012, 202–204, T. 101. 1, T. 114. 13.

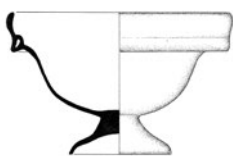
¹²⁸ Isings 1957, 55–56, forma 39; Stern 1995, 68–69, 94–95; Whitehouse 1997, kat. br. 132–149.

¹²⁹ Naumann-Steckner 1999, 95, T. XXIIa.

¹³⁰ Buljević 2004, kat. br. 21.

¹³¹ Biaggio Simona 1991, 53–54, 4.2.3.

je od tamnomodrog stakla što dodatno upućuje na njegovu raniju dataciju u 1. pol. 1. st.¹³² U Dalmaciji su takvi tanjuri od prirodno nijansiranog stakla nađeni još u Zadru,¹³³ Bakru,¹³⁴ i na nepoznatom dalmatinskom lokalitetu.¹³⁵

Modioli ili mjerice (**3.1.7. ili kat. br. 106–108**) su deminutiv za modiol ili mjeru od oko 8,75 l za tekućine i krutine, u naravi gotovo konične čaše s jednom kružnom ručicom i ležištem pod prema vani izvučenim obodom zaobljena ruba. Premda se u latinskoj literaturi modiol odnosi na čašu za piće, ležište pod obodom nije pogodno za pijeње ili izlivanje tekućina, ali jest za poklapanje. Neki su rabljeni za serviranje hrane.¹³⁶ Obzirom na neznatni ulomak posude s cjevastim rebrom pod obodom zaobljena ruba (**kat. br. 106**) ne možemo utvrditi kojem točno tipu pripada,¹³⁷ no mogao bi, obzirom na izgled oboda i nagib stijenke pod obodom, biti dio gotovo hemisferične zdjele na prstenastoj ili diskoidnoj nogi, od prirodno nijansiranog stakla, vjerojatno proizvod zapadne radionice, u uporabi od flavijskog razdoblja. Takve su posude rabljene kao pikside s poklopcima ili zdjele za serviranje hrane.¹³⁸ U Dalmaciji su poznate takve čaše iz Narone¹³⁹ i sa zadarskog područja.¹⁴⁰ Ukoliko je rebro jače izraženo s unutrašnje strane vjerojatno je dio modiola, mjerice, čaše s jednom ručicom.¹⁴¹ Drugi ulomci (**kat. br. 107, 108**) moguće¹⁴² pripadaju modiolima s presavijenom stijenkom pod obodom zaobljena ruba, ovoidnog tijela na koničnoj nogi, s kraja 1. – 2. st.¹⁴³ Riječ je o prvenstveno zapadnom tipu posuda koncentriranom na Mediteranu.¹⁴⁴

Neznatan ulomak posude s punim rebrom s vanjske strane prema vani izvučenog oboda zaobljenog ruba (**3.1.8. ili kat. br. 109**), dakle s rebrom što se ne projicira na unutrašnjost stijenke kao kod prethodna dva primjerka, kompariramo s tanjurima i zdjelama s široko izvučenim, gotovo horizontalnim takvim obodom; ovaj je obod izvučen prema vani ali ne tako široko, horizontalno.¹⁴⁵ Najsličniji je onom na salonitanskom tanjuru.¹⁴⁶ U Dalmaciji su srodne zdjele i tanjur, italjskog radioničkog podrijetla, nađene u Bakru.¹⁴⁷ Istaknimo da su srodni tanjuri i zdjele s urešenim obodom nađeni u Bakru, kod Plovika i u Tiloriju.¹⁴⁸

Neznatan ulomak posude s punim rebrom s vanjske strane prema vani izvučenog oboda zaobljenog ruba (**3.1.8. ili kat. br. 109**), dakle s rebrom što se ne projicira na unutrašnjost stijenke kao kod prethodna dva primjerka, kompariramo s tanjurima i zdjelama s široko izvučenim, gotovo horizontalnim takvim obodom; ovaj je obod izvučen prema vani ali ne tako široko, horizontalno.¹⁴⁵ Najsličniji je onom na salonitanskom tanjuru.¹⁴⁶ U Dalmaciji su srodne zdjele i tanjur, italjskog radioničkog podrijetla, nađene u Bakru.¹⁴⁷ Istaknimo da su srodni tanjuri i zdjele s urešenim obodom nađeni u Bakru, kod Plovika i u Tiloriju.¹⁴⁸

¹³² Grose 2017, 143–146, kat. br. 308, 309.

¹³³ Fadić 1998a, kat. br. 176.

¹³⁴ Lazar 2008, 51–52, T. 1. 2, 3.

¹³⁵ Buljević 2002b, 459, kat. br. 8.

¹³⁶ Stern 2001, 48–49, kat. br. 27.

¹³⁷ Whitehouse 1997, zdjele datirane od 1. do 5. st.: kat. br. 100, 102, 103, 112; zdjelice datirane u 1. st. 115–126.

¹³⁸ Whitehouse 1997, komentar pod kat. br. 115 i 117, kat. br. 115–126; Stern 2001, 47–48, kat. br. 25.

¹³⁹ Buljević 2004, kat. br. 39.

¹⁴⁰ Ravagnan 1994, 184, kat. br. 381, 382; Fadić 1998a, kat. br. 155; Fadić 2001, 298–299, 12.4.5., T. 33. 338.

¹⁴¹ Scatozza Höricht 1986, 42, forma 22b, T. XXIX. 2888; Cool, Price 1995, 101–103, sl. 6.6. 703.

¹⁴² Poznati su i drugačije klasificirani ulomci s istom izvedbom cjevastog rebra datirani od 1. do 3. st.: Isings 1980, 321–322, sl. 27. 6.

¹⁴³ Arveiller-Dulong, Nenna 2005, kat. br. 819.

¹⁴⁴ Cool, Price 1995, 101–103, sl. 6.6. 703.

¹⁴⁵ Cool, Price 1995, 99–100, sl. 6.4. 694–697.

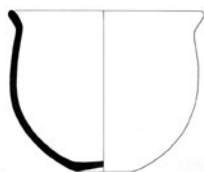
¹⁴⁶ Buljević 2002b, 460, kat. br. 11.

¹⁴⁷ Lazar 2008, 52–54, tanjur: T. 2. 3, zdjelice: T. 4. 8–10.

¹⁴⁸ Tilorium IV, 5.2.1.12., kat. br. 133, T. 8. 133; Buljević 2016, 240–241, kat. br. 742, T. 28. 742; Lazar 2008, tanjur: 52–53, T. 2. 4; zdjelice: 54, T. 4. 7, sl. 5; Radić Rossi 2018.

Hemisferične su zdjele na prstenastoj nogi, s prema vani savijenim vrpčastim obodom (**3.1.9.** ili **kat. br. 110, 111**), izrađivane diljem Carstva¹⁴⁹ tijekom 1. – poč. 2. st., uglavnom od gotovo bezbojnog ili prirodno nijansiranog stakla i u raznim dimenzijama. Osobito su dobro dokumentirane u Kampaniji, srednjoj i sjevernoj Italiji. Najranije su datirane u Magdalensbergu, u Augustovo, odnosno kasnoaugustovo-tiberijevo doba, a najzastupljenije su u neronijansko-flavijevsko doba.¹⁵⁰ Poznati su dalmatinski primjerci takovih zdjela iz južne Liburnije¹⁵¹ i Salone,¹⁵² po svoj prilici italski proizvodi.

Hemisferične su zdjele konveksnog oboda (**3.1.10.** ili **kat. br. 112–115**) u uporabi od kasnog 3. do 5., a najviše u 4. st., uglavnom na zapadu Rimskog Carstva.¹⁵³ Poznati su urešeni i neurešeni dalmatinski nalazi takvih zdjela.¹⁵⁴

Višestuko su profilirane noge (**3.1.11.** ili **kat. br. 116**) dijelovi različitog mediteranskog posuđa u 4. i 5. st.¹⁵⁵

Čaše na visokoj nozi ili na stalku (**3.1.12.** ili **kat. br. 117–119**) su čaše s nogom na dnu stapke, recipijentom kosih ili konveksnih stijenki što završava vatrom poliranim odnosno zaglađenim ili pak neobrađenim obodom, visoke oko 9 do 15 cm. Mediteranski su proizvod 4. ili vjerojatnije 5. – 7. st. Rabljene su za piće, ali i kao svjetiljke s pluta-jućim stijenjem, osobito one s neobrađenim obodom o čemu svjedoče brojni nalazi u ranokršćanskim crkvama.¹⁵⁶ Premda je u sondi D nađeno dosta ulomaka vatrom poliranih odnosno zadebljanih oboda, ovdje ih ne obrađujemo jer ih ne možemo dovesti u vezu sa stalkom, odnosno ne možemo ih sa sigurnošću pripisati tom ili nekom drugom tipu posude.¹⁵⁷ Čaša na stalku ili visokoj nozi je dobro dokumentiran tip u Saloni odnosno u Splitu¹⁵⁸ i drugdje u Dalmaciji.¹⁵⁹

Za pohranu i transport, radije nego kao stolno posuđe, su se, između ostalih, rabile cilindrične i prizmatične boce (vjerojatno **3.1.13.** ili **kat. br. 120–122**) odnosno boce kvadratnog, pravokutnog, trokutnog i poligonalnog presjeka tijela. Različitih su dimenzija. Od prizmatičnih su

¹⁴⁹ Arveiller-Dulong, Nenna 2005, 27, kat. br. 3.

¹⁵⁰ Vessberg 1952, 114–116, tip B I α, T. I. 27, 28; Isings 1957, 59–60, forma 44a; Hayes 1975, 147, T. 40. 639; Goethert-Polaschek 1977, forma 22; Czurda-Ruth 1979, 50, AR 109.1; Biaggio Simona 1991, 83–85, forma 5.3.4., T. 7, sl. 41, 42; Larese 2004, 49–50; Mandruzzato, Marcante 2005, 28, kat. br. 232–237.

¹⁵¹ Ravagnan 1994, kat. br. 352; Fadić 1998a, 88, kat. br. 156, 159.

¹⁵² Buljević 2016, 253, kat. br. 773, 774, T. 29. 773, T. 30. 774.

¹⁵³ Mandruzzato, Marcante 2007, 28, kat. br. 252, 253; Antonaras 2017, 60–61, tip 12ii.

¹⁵⁴ DeMaine 1979b, T. 6. A. R 5, 6, T. 6. B. R. 13–15; Kirigin 1984, 128, bilj. 63, T. XIII. 43, 44, 47–49, T. XIV. 50–57; Buljević 1994b, kat. br. 11; Gluščević 1995, 165–172, kat. br. 1–29, T.1–4; Buljević 1998, 156, kat. br. 60; Topić 1999, 96, T. I. 3, 6; Fadić 2001, 282–285, 342–344, 12.1.6. i 15.11; Topić 2017, 280, kat. br. 83, T. 7. 83.

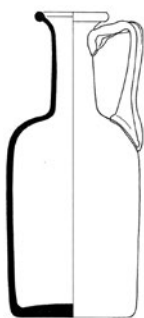
¹⁵⁵ Sternini 2001, 31, sl. 20.

¹⁵⁶ Antonaras 2017, 82–83, tip 35.

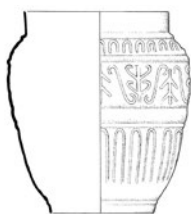
¹⁵⁷ Isto tako nismo obradili ulomke dna i oboda posuda koji nisu dostatni elementi za utvrđivanje i datiranje tipa bez obzira na to što su takvi katalogizirani i nacrtani u Tiluriju I, III i IV.

¹⁵⁸ Auth 1975, 164–166, br. 103–109, T. 31, 33; DeMaine 1979b, T. 6. A. R 9, T. 6. B. R 10–12, T. 7. B. R 39, 40; Buljević 1994b, 259, kat. br. 14, 15; Topić 1999, 97–98, kat. br. 18, 19, T. II. 1, 5; Stamatović 2014, T. I. 3, T. II. 4.

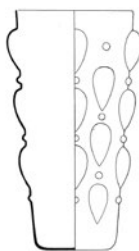
¹⁵⁹ Fadić 1992, 63–66, T. I. 1, 2, T. III. 1; Fadić 1994, 213–215; Buljević 1998, 152, kat. br. 55, 56; Fadić 1998b, 243–245, sl. 2; Chevalier 1999, 180–181, sl. 10; Buljević 2002c, 171, kat. br. 25; Buljević 2004, kat. br. 41; Perović 2015, 324–325, sl. 4; Topić 2017, 281, T. 1. 8, T. 2. 18–20, 24, T. 3. 51, 52, T. 4. 53–55, T. 5. 75, T. 9. 104.

najčešće kvadratne, pa heksagonalne. Osim što su čest grobni prilog valja spomenuti i sekundarnu uporabu tih boca kao urni. One pravokutnog i oktogonalnog presjeka tijela imaju po dvije ručke, ostale po jednu, kutnu, glatku ili češće narebrenu ručicu od ramena do ispod savijenog oboda horizontalnog ili dijagonalnog profila, imaju cilindričan vrat, horizontalno rame, ravno ili konkavno dno često s reljefnim uresima, oznakama radionice ili proizvođača. Najčešće su od prirodno nijansiranog - zelenkastog ili modrikastog stakla. Cilindrične su boce slobodno puhane, a prizmatične su ili puhane slobodno ili u kalup. Nađene su diljem Rimskog Carstva, a osobito su česte u zapadnim provincijama. Najranije datirani primjerci, iz Augustovog ili Tiberijevog doba, su iz Magdalensberga, potom oni iz Kaligulinog ili Kaludijevog doba iz Hofheima i Colchester, no uobičajeni su u zadnjoj četvrtini 1. – 2. st., a poznati su i primjerci iz 4. st.; čini se da cilindrične boce već početkom 2. st. izlaze iz uporabe, a od tada prevladavaju kvadratične.¹⁶⁰ Iz provincije Dalmacije, s područja današnje Hrvatske, potječe preko dvjesto boca kvadratnog presjeka s otiscima na dnu,¹⁶¹ te još više njih glatkog dna.¹⁶²

Nalaz ulomaka ovoidnih čaša je novost među tilurijskim staklenim posuđem puhanim u kalup (**3.2.1. ili kat. br. 123, 124**). Izgled palmete na tilurijskom posuđu odgovara izgledu uspravnih palmeta na ovoidnim čašama iz provincije Narbonne (zaljev Fos, Narbonne i Ambrussum) koje su iz iste serije, ako ne i istog kalupa. Poznati su analogni primjerci iz Bengazija, Vindonise i Valkenberga.¹⁶³ Dekoracija je podijeljena u tri friza odvojena jednostrukim ili dvostrukim horizontalnim rebrom; najuži friz, rameni, čini niz jezičaka oblih krajeva usmjerenih prema obodu, ispod je friz s palmetama. U tom se frizu pod ramenom čaše smjenjuju uspravne i naopake palmete, od kojih su uspravne, kao i na tilurijskim, s po dva razdvojena lista savijena prema stapki, te s po razdvojenom kosom viticom između uspravnih i naopakih palmeta s ravnim listovima usmjerenim prema vani. Friz u donjem dijelu čaše čini niz jezičaka oblih krajeva usmjerenih prema frizu s palmetama.¹⁶⁴ Motiv jezičaka je uporediv s određenim uradcima pripisivanima Enionu na čašama s natpisom.¹⁶⁵ Raspored palmeta, naizmjenično uspravnih i naopakih, međutim, nema analogije među potpisanim Enionovim posuđem.¹⁶⁶ Čini se najvjerojatnijim da su tilurijski ulomci dio čaša iz neutvrđene radionice, a koja se uglavnom hipotetski smješta na sirijsko-palestinsko područje. Takve se čaše iz južne Francuske datiraju u razdoblje od 1. – 3. st. po Kr.¹⁶⁷

Otrprilike po uništenju Pompeja, 79. g., jedan od najpomodnijih tipova staklenog posuđa puhanog u kalup je prozirna bezbojna konična čaša (vjerojatno **3.2.2. ili kat. br. 125**) s redovima šiljastih ovalnih ispupčenja, kao glavnim dekorativnim elementom, u visokom reljefu što ih različito interpretiraju kao bademe, lotosove pupoljke, te kvrge poput onih na Herkulovoj toljazi napravljenoj od maslinovog drva a oblikom i uresom imitiranom i staklenim bocama.¹⁶⁸ Takve su čaše tijekom 1. st. u više serija i formata izrađivane i od prirodno zelenkastog i od bojenog stakla, obodi su im uglavnom neznatno zaobljeni i s blagim konveksnim ispupčenjem ispod, dna su im uglavnom urešena koncentričnim

¹⁶⁰ Cool, Price 1995, 179–199; Isings 1957, 63–69, 108, forma 50, 51, 90.

¹⁶¹ Fadić, Štefanac 2012, kat. br. 1–221, iz Dalmacije nisu kat. br. 4, 49, 50, 73, 74, 186, 206, 207 i 219.

¹⁶² Perović 2013.

¹⁶³ Fontaine, Roussel-Ode 2010, 180, bilj. 15 i 16.

¹⁶⁴ Fontaine, Roussel-Ode 2010, 180–181, sl. 3. 6–10.

¹⁶⁵ Fontaine, Roussel-Ode 2010, 180, sl. 3. 2; Eterović-Borzić 2014, 370–371, kat. br. 2.

¹⁶⁶ Stern 1995, 170.

¹⁶⁷ Fontaine, Roussel-Ode 2010, 178–181.

¹⁶⁸ Stern 1995, 103–108, 104–105, sl. 70, bilj. 38; Whitehouse 2001, 13–14, kat. br. 492–496; Stern 2004, 113.

kružnicama. Uglavnom su puhane u četverodijelni kalup od tri vertikalna odjeljka na diksoidnom odjeljku dna, izumljen na sirijsko-palestinskom području, vjerojatno u Sidonu i rabljen tijekom 1. st. Rijetki su drugi stakleni primjerci tako urešenih boca, vrčeva, roga.¹⁶⁹ Jedna je takva čaša nađena u grobu liječnika u Kolophonu u Maloj Aziji, kao spremnik medicinskih instrumenta; većinom su vjerojatno rabljene kao posude za pijenje.¹⁷⁰ Poznati su primjerci s vojnih lokaliteta Vindonisse, Vituduruma, Auguste Raurice - Augsta (sjeverna Švicarska), Bonna i Asciburgiuma (duž Rajne u Germaniji), te Nijmegena (Nizozemska).¹⁷¹ Poznati su primjerci iz svih dijelova Carstva osim iz sjeverne Afrike.¹⁷² Iz rimske provincije Dalmacije, s liburnskih lokaliteta potječe još sedam srodnih čaša:¹⁷³ jedna iz Osora,¹⁷⁴ jedna s maskama u donjem redu iz Aserije,¹⁷⁵ tri iz Zadra, Nina ili Aserije od kojih jedna s maskama,¹⁷⁶ te ulomci dviju čaša iz antičke luke u Zatonu.¹⁷⁷ Dalmatinski primjerci su s jednoslojnim ovalnim ispupčenjima u kombinaciji s kružićima (Zaton) odnosno bez kružića (Osor, Zaton) ili troslojnim (Aserija, odnosno Zadar, Nin ili Aserija) ovalnim ispupčenjima u kombinaciji s kružićima. Čaše urešene troslojnim ovalnim ispupčenjima ili troslojnim ovalnim naizmjenice s kružnim ispupčenjima su čini se istočnomediteranski proizvod, dok su jednoslojna ispupčenja i ispupčenja u kombinaciji s linearnim uzorkom uobičajena na Zapadu.¹⁷⁸ Poznati je tilurijski ulomak nađen u sondi B, na lokalitetu Oglavci.¹⁷⁹ Dvoslojno ovalno ispupčenje tog ulomka iz vojnog logora u Tiluriju je rijetkost,¹⁸⁰ pa nije moguće precizirati radioničko podrijetlo te čaše iz 2. pol. 1. st. Uostalom, zabilježene su četrdesettri varijante šezdesetjednog proučenog primjerka što zapravo općenito ukazuje na neodredivost radionica i precizniju kronologiju tog, čini se, na Zapadu zastupljenijeg tipa.¹⁸¹ Ovaj je tilurijski ulomak toliko fragmentiran da jedino možemo pretpostaviti da pripada takvoj čaši.

Ulomci pod **3.2.3.** ili **kat. br. 126, 127** su premaleni da bismo mogli utvrditi kojem tipu stakla puhanog u kalup pripadaju. Moguće su dio trbušaste čaše istočnomediteranskog, ciparskog podrijetla.¹⁸²

U Tiluriju je i u zadnjim istraživanjima, osim ulomaka posuđa, koje prevladava, nađeno nešto nakita i uporabnih predmeta.

Moda nošenja narukvica (**4.1.1.** ili **kat. br. 128**), i prstenja, od naizgled crnog, u naravi tamnozele- lenog stakla i skupocjenog crnog gagata lansirana je s Istoka (radionica u blizini Jeruzalema)

¹⁶⁹ Stern 1995, 29, 103, bilj. 2, 3 i 4; 104, bilj. 15–19.

¹⁷⁰ Stern 1995, 104, bilj. 5a.

¹⁷¹ Stern 1995, 104, bilj. 28, 30.

¹⁷² Van den Dries 2010, 52–55, tip 4, sl. 22 e-g; Klein 2010, 121–122, sl. 5–8; Hanut 2010, 141, sl. 7–9, varijanta A; Arveiller, Vanpeene 2010, 160, sl. 4; Moirin, Simon 2010, 169–170, sl. 3. 13–16; Fontaine, Roussel-Ode 2010, 184–186, T. 4, sl. 5 i 6; Antonaras 2010, 243, sl. I. 3; Stern 1995, 104, bilj. 24–33.

¹⁷³ Fadić, Štefanac 2017, 130; Fadić 2005, 84, 86.

¹⁷⁴ Fadić 1982, 124, kat. br. 53.

¹⁷⁵ Damevski 1976, 65, T. XII. 5; Fadić 1988, 51, kat. br. 133; Fadić 1998b, kat. br. 194; Fadić 2005; Jovanović 2013, kat. br. 36; Fadić, Štefanac 2017, 130, sl. 42.

¹⁷⁶ Ravagnan 1994, 17, 123, kat. br. 233–235; Casagrande 2016, 57–58, sl. 2b; Štefanac 2017, 104, sl. 1. 5–7.

¹⁷⁷ Gluščević 1986, 256, T. I. 1 i 2.

¹⁷⁸ Stern 1995, 104, bilj. 34.

¹⁷⁹ Tilurium I, kat. br. 134, T. 14. 2; Sanader 2003, 31–39; Sanader, Tončinić 2014, 85–90.

¹⁸⁰ Del Vecchio 2004, 21, br. 1 (5), sl. 3, T. 3. 3.

¹⁸¹ Van den Dries 2010, 55, 57.

¹⁸² Price 1977–1980, 44, sl. 12.

u 3. st. kada je prihvaćena i na Zapadu gdje se takav nakit i proizvodio (radionica u Trijeru) do migracijskih previranja u 5. st. kada izlazi iz uporabe.¹⁸³ Poznate su takve dalmatinske narukvice s nepoznatog lokaliteta, iz Muća, Salone, Splita i Tilurija, te s južnoliburnskog područja.¹⁸⁴

Perle (**4.1.2.** ili **kat. br. 129–138**) nisu dobar dijagnostički materijal, uglavnom se široko datiraju u rimsko ili rimsko carsko doba. Rebraste su se perle (**kat. br. 131**), u literaturi poznate kao *Melonenperlen* ili *Lotosperlen*, od fajanse počele proizvoditi u Egiptu 15. st. pr. Kr., no najčešće su upravo u rimsko doba, u 1. i 2. st., a ima ih i iz vremena kasne antike i ranog srednjeg vijeka kada su vjerojatno ponovo upotrijebljene iako se ne isključuje ni mogućnost njihove ponovne proizvodnje.¹⁸⁵ Poznate su takve dalmatinske perle iz Tilurija i s južnoliburnskog područja.¹⁸⁶ Različite su uglate perle (**kat. br. 133**), uglavnom od modrog i zelenog stakla kojim imitiraju kamenje, široko rasprostranjene i uobičajene u rimsko carsko doba, osobito u 4. st.¹⁸⁷

Štapić (**4.2.** ili **kat. br. 139**) je stakleno pomagalo glatkog ili tordiranog tijela uglavnom kružnog, ali i četvrtastog ili kombiniranog presjeka tijela s šiljastim, pločastim, prstenastim, zoomorfnim ili krajevima u obliku posude, odnosno kombinacijom dvaju različitih krajeva. Najraniji su etruščanski štapići iz 7. st. pr. Kr., ali glavnina ih potječe iz 1. i 2. st. po. Kr. Oni s uglavnom pločastim krajevima se drže štapićima za mješanje, odnosno apliciranje mirisnih ulja, oni s prstenastim u kombinaciji s drugačijim krajem preslicama i vretenima, te moguće pokazivačima pri čitanju papirusnih svitaka; uz napomenu da su nalazi preslica i vretena u ženskim grobovima imali i simboličku vrijednost.¹⁸⁸

Oblutci (**4.3.** ili **kat. br. 140–151**) su (lat. *latrunculi*, *calculi*) izrađivani od različitih materijala, tako i od stakla, za igru, kao žetoni za pomicanje na igraćim podlogama (*tabulae lusoriae*). Žetoni raznih boja upućuju na veći broj igrača. Za razliku od igara s astragalima kojima su se bavljale žene i djeca, oblutci su, stakleni već od 4. st. pr. Kr., bili pijuni u muškim, vojničkim igrama. Izrađivani su od malih odsječaka staklenog štapa složenih na terakotnu ploču i podgrijavanih u peći dok pod utjecajem gravitacije ne zadobiju konačan oblik. Premda su nađene i podloge i žetoni za igru, a igre se spominju u pisanim izvorima, pravila igranja nisu precizno zapisana, pa ni posve odgonetnuta. Najpoznatije rimske igre su mlin ili trilja, *tabula* ili *ludus duodecim scripta*, vrsta *backgammon* igre, te *ludus lantruculorum*, vrsta šaha, dame. Najčešći su u 1. – 2. st., a rijetki su u 3. – 4. st. Poznati su dalmatinski nalazi iz Salone, vojnih logora u Tiluriju i Burnu, te iz Zadra.¹⁸⁹

U Tiluriju je, kako je uobičajeno u todobnim rimskim vojnim logorima, nađeno najviše staklenog staklenog posuda (**2.**, **3.1.2.**-**3.1.12.**, **3.2.**); slijedi posude za pohranu i transport (vjerojatno **3.1.13.**) i kozmetičko (**1.**, **3.1.1.**). Prevladava posude od slobodno puhanog stakla, odnosno izdvojeno je najviše različitih tipova tog posuda. Naizgled, naime, prevladavaju nalazi monokromnih rebrastih zdjela od stakla oblikovana pomoću kalupa, dakle, nepuhanog (**2.2.1.**), međutim ne znamo koliko je posuda moguće sastaviti od velikog broja ulomaka koji su, pak, izdvojeni i katalogizirani posebno jer se ne spajaju i jer su karakteristični za tip, dok velika većina uloma-

¹⁸³ Buljević 2000.

¹⁸⁴ Buljević 1994a; Ravagnan 1994, kat. br. 314; Oreb *et al.* 1999, 55–56, sl. 125, T. I. 1–4, 7; Buljević 2000.

¹⁸⁵ Mandruzzato 2008, 157, tip IV.

¹⁸⁶ Ravagnan 1994, kat. br. 337; Tilurium III, kat. br. 218–220; Tilurium IV, kat. br. 180–185.

¹⁸⁷ Spear 2001, 64; Mandruzzato 2008, 160, tip XI. 5.

¹⁸⁸ Stern 2001, 365–366, uz kat. br. 228.

¹⁸⁹ Glušević 1990, 112, bilj. 8, G. 6, T. V. 1–31; Larese 2004, 44–45; Tilurium I, kat. br. 144–149; Buljević 2013, 155, kat. br. 6–63, T. 3. 6–63, sl. 6–63; Tilurium III, kat. br. 236–256; Borzić *et al.* 2014, kat. br. 51, 52; Tilurium IV, 5.3.4., kat. br. 189–204.

ka tijela i drugih dijelova posuda od slobodno puhanog stakla to nije, pa kako nije prepoznata tako nije ni izdvojena. Kada držimo da neki ulomci pripadaju istoj posudi to navodimo u komentaru u katalogu. Evidentno je najviše posuda od monokromnog prirodno nijansiranog stakla karakterističnijeg za razdoblje nakon sredine 1. st. Najviše je namjerno koloriranog nepuhanog staklenog posuda (1., 2.1., 2.2.1.: kat. br. 29, 55, 60, 65, 67, 80, 81, 2.2.2.). Među koloriranim i slobodno puhanim staklom tek je nekoliko posuda (3.1.2., 3.1.3., 3.1.5., 3.1.6., 3.1.10.: 112, 113, 3.1.11., 3.1.12, 3.1.13.: kat. br. 121); samo je jedan ulomak od dvobojnog stakla (3.1.13.: kat. br. 121). Posude od stakla puhanog u kalup je uglavnom kolorirano (3.2.1., 3.2.3.). Malo je gotovo bezbojnog stakla karakterističnog za kasno 1. st. (2.1.2.: kat. br. 33, 3.1.4.: kat. br. 102). Najranije je posude proizvedeno tehnikom jezgre moguće datirati u Augustovo doba ali vjerojatno je ranije (1.), slijedi ono oblikovano pomoću kalupa koje se tipološki datira najranije od Augustova doba (2.), kao moguće i neko puhanog (3.1.2.-3.1.6., 3.1.13.), premda vjerojatnije datira od Tiberijeva-Klaudijeva doba. Nalazi se uglavnom datiraju u 1. st. (uz navedeno još 3.2.2., 3.2.3.), odnosno od 1. st. (uz navedeno još 3.1.1., 3.1.7., 3.1.9., 3.1.13., 3.2.1.); u 2. – 3. st. moguće je datirati posudu s rebrom pod obodom (3.1.8.), a kasnoantički su ulomci zdjela i čaša 3.1.10.-3.1.12. Pretpostavljamo da je većina posuda iz italjskih, odnosno zapadnih radionica. Istočnomediteranski je alabaster (1.), možda neke monokromne rebraste zdjelice (2.2.1.) i diljem Carstva prošireni oblici kojima je teško utvrditi ili kojima nije utvrđeno radioničko podrijetlo (3.1.1., 3.1.9., 3.1.11, 3.1.12., 3.2.). Osim posuda nađeno je nešto nakita i uporabnih predmeta (4.) koji uglavnom nisu dobar dijagnostički materijal, jer je riječ o dugotrajnim i široko proširenim tipovima; izuzetak je narukvica iz 3., 4. st., moguće zapadni kao i istočni proizvod (4.1.1.). Nema dokazane lokalne proizvodnje tilurijskog stakla. Obzirom da je obrađeni materijal nađen u sklopu centurija legijske kohorte znači da u pravilu nije skupocjen.

KATALOG

4.1. Staklo oblikovano tehnikom jezgre

4.1.1. Alabaster

1. Ulomak alabastra, T. 1

GAR 11 PN 109

Sonda D, Kvadrant E/19, SJ 1

Materijal: vjerojatno neprozirno tamnozele-no, naizgled crno i neprozirno žuto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,56 cm, pr. cca 2,7 cm.

Opis: Ulomak vjerojatno ovalnog tijela alabastra od naizgled crnog stakla sa sačuvanim dijelom ramena, urešen češljanjem, odnosno izvlačenjem apliciranih niti neprozirnožutog stakla u peroliki ures; iznutra je nepravilno puknut.

Datacija: 2. – kasno 1. st. pr. Kr., rano 1. st. po. Kr.

Literatura: Grose 1989, Mediteranske bočice oblikovane tehnikom jezgre: 122–123, grupa III, klasa III:B, forma III:2, kat. br. 163, 3. – 2. st. pr. Kr., klasa III:C, forma III:3, sl. 88, kat. br. 164.

4.2. Staklo oblikovano pomoću kalupa

4.2.1. Mozaičko staklo

4.2.1.1. Glatke zdjelice

2. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 11 PN 166

Sonda D, Kvadrant F/18, SJ 1

Materijal: poluprozirno purpurno i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,23 cm, sač. duž. 2,3 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od purpurnog stakla protkane štapićastim ili brišu-ćim točkastim uzorkom od bijelog stakla; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, pod kat. br. 3, kat. br. 2–4, T. 1. 2–4; Tilurium III, pod kat. br. 1, 3, 8, kat. br. 1–10, T. 1. 1–10; Tilurium IV, 5.1.1.1., pod kat. br. 1, kat. br. 1–12, T. 1. 1–12; Buljević 2016, 57, 62, kat. br. 119–125, 127–140, T. 5. 119–125, 127–140, 143–145;

Isings 1957, 15–17, forma 1; Berger 1960, 9–12, grupa C, T. 1. 6–11, T. 17. 10; Grose 1989, 249–253, obitelj II, 256–260, obitelj IV, kat. br. 539–568; Tremmel 2006, 238–244, T. 1. Ha 28–31, 37, Oa 9, T. 6. Ha 28, 29, 31, 32, 33, 35–37, An 1, T. 7, Oa 1–3, 5–7, 9, T. 9. Ha 38, 39.

3. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 11 PN 71

Sonda D, Kvadrant G/20, SJ 1

Materijal: poluprozirno purpurno, žuto i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,7 cm, sač. duž. 3,2 cm.

Opis: ulomak dna? glatke zdjelice od purpurnog stakla protkane kvadratastim uzorkom

od žutog i bijelog stakla, te štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od bijelog stakla; vjerojatno od odsječaka dva štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

4. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 13 PN 313

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 1

Materijal: poluprozirno purpurno i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,3 cm, sač. duž. 1,6 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od purpurnog stakla protkane štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od bijelog stakla; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – 1. pol. 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

5. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 17 PN 560

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 106

Materijal: poluprozirno purpurno i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,35 cm, sač. duž. 6,8 cm.

Opis: ulomak ravnog do blago konkavnog dna glatke zdjelice od purpurnog stakla protkane štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od bijelog stakla, s unutrašnje strane dna su dva horizontalna žlijeba na obruču brušenog pojasa, na mjestu prijelaza u stijenku tijela, te brušena kružnica u središtu dna; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

6. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 17 PN 548

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 36

Materijal: poluprozirno purpurno i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,48 cm, sač. duž. 3,37 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od purpurnog stakla protkane točkastim uzorkom u ćelijama od bijelog stakla; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

7. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 18 PN 635

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 106

Materijal: poluprozirno purpurno i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: sač. vis. 1,9 cm, deb. stijenke 0,42 cm, pr. cca 16 cm.

Opis: ulomak ravnog oboda glatke zdjelice od purpurnog stakla protkane štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od bijelog stakla, s unutrašnje strane ravnog oboda je horizontalni žlijeb; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

8. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 13 PN 305

Sonda D, Kvadrant E/12, SJ 1

Materijal: prozirno žuto i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,42 cm, sač. duž. 2,14 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od žutog stakla protkane štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od bijelog stakla; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

9. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 13 PN 329

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 1

Materijal: prozirno žuto i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,43 cm, sač. duž. 2,1 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od žutog stakla protkane štapićastim ili brišućim

točkastim uzorkom od bijelog stakla; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

10. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 13 PN 324

Sonda D, Kvadrant E/13, SJ 1

Materijal: prozirno zeleno i neprozirno žuto, bijelo i crveno staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,35 cm, sač. duž. 2,4 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od zelenog stakla protkane štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od žutog stakla, te crvenim točkama u bijelim okvirima – floralni uzorak; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

11. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 12 1727

Sonda D, Kvadrant E/15, SJ 1

Materijal: prozirno zeleno i neprozirno žuto, bijelo i crveno staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,26 cm, sač. duž. 2,05 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od zelenog stakla protkane štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od žutog stakla, te crvenim točkama u bijelim okvirima – floralni uzorak; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

12. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 17 PN 534

Sonda D, Kvadrant F/14, SJ 1

Materijal: prozirno zeleno i neprozirno žuto i crveno staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,28 cm, sač. duž. 2 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od zelenog stakla protkane štapićastim ili brišućim točkastim uzorkom od žutog stakla, te crve-

nim točkama – floralni uzorak; od odsječaka jednog štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

13. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 11 PN 81

Sonda D, Kvadrant D/19, SJ 1

Materijal: prozirno žuto, poluprozirno modro i purpurno, neprozirno bijelo, crveno i svjetlomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 2,32 cm, deb. stijenke 0,2 cm, sač. duž. 2,4 cm.

Opis: ulomak ravnog oboda glatke zdjelice od bijelog spiralnog uzorka u žutom staklu, te floralnog uzorka od crvenog, svjetlomodrog, žutog i crvenog stakla u puprurnoj i modroj pozadini; od odsječaka najmanje četiri štapa.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – rano 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

14. Ulomak glatke zdjelice, T. 1

GAR 12 2462

Sonda D, Kvadrant F/15, SJ 1

Materijal: prozirno modro i žuto, neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,3 cm sač. duž. 2 cm.

Opis: ulomak stijenke glatke zdjelice od vrpce modrog i žutog stakla uokvirenih bijelim staklom.

Datacija: kasno 1. st. pr. Kr. – 1. pol. 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

4.2.1.2. Rebraste zdjelice

15. Ulomak rebraste zdjelice, T. 1

GAR 12 1588

Sonda D, Kvadrant D/20, SJ 14

Materijal: poluprozirno purpurno i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: sač. vis. 3 cm, deb. stijenke 0,6 cm.

Opis: ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s dva djelomično sačuvana rebra,

od kompozitnog mozaičkog stakla jednostavnog uzorka svjetle spirale na purpurnoj pozadini; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – rano 1. st.

Literatura: Tilurium I, pod kat. br. 1, kat. br. 1, T. 1. 1; Tilurium III, 226, pod kat. br. 11, kat. br. 11–15, T. 1. 11–15; Tilurium IV, 5.1.1.2., pod kat. br. 13, kat. br. 13–23, T. 1. 13–18, 20, T. 2. 19, 21–23; Buljević 2016, 32, kat. br. 11–27, T. 1. 11–16, T. 2. 17–27; Isings 1957, 17–21, forma 3; Berger 1960, 9–12, grupa D, T. 1. 16–21, T. 18. 29, 30; Grose 1989, 249, obitelj I, kat. br. 290–291, sl. 123 i 124, T. na str. 216 i 278; Cool, Price 1995, 13–20, kat. br. 1–5, sl. 2.2. 1–5; Tremmel 2006, 244–246, T. 2. Ha 44, 45, An 2, T. 7. Ha 44, 45, 48, 49, An 2; Grose 2017, 47–53, kat. br. 29–44.

4.2.2. Monokromno staklo

4.2.2.1. Rebraste zdjelice

16. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 10 1861

Sonda D, Kvadrant D/6, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,13 cm, sač. deb. 0,9 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: Tilurium I, pod kat. br. 15, kat. br. 15, T. 2. 7, kat. br. 16, T. 3. 1, kat. br. 17, T. 3. 2, kat. br. 18, T. 3. 3, kat. br. 19, T. 3. 4, kat. br. 20, T. 3. 5, kat. br. 21, T. 3. 6, kat. br. 22, T. 3. 7, kat. br. 23, T. 4. 1, kat. br. 24, T. 4. 2, kat. br. 25, T. 4. 3, kat. br. 26, T. 4. 4, kat. br. 27, T. 4. 5, kat. br. 28, T. 4. 6, kat. br. 29, T. 4. 7; Tilurium III, 226, pod kat. br. 16, kat. br. 16–66, T. 1. 16, T. 2. 17–33, T. 3. 34–48, T. 4. 49–66; Tilurium IV, 5.1.2.1., pod kat. br. 24, kat. br. 24–45, T. 2. 24–35, T. 3. 36–45; Buljević 2016, 38, u Arheološkom muzeju u Splitu: kat. br. 29, T. 2. 29; u Muzeju triljskog kraja: kat. br. 30–117, T. 2. 30–40, T. 3. 41–69, T. 4. 70–109, T. 5. 110–117; Isings 1957, 17–21, forma 3; Berger 1960, 18–19, T. 2. 23–29, T. 18. 31–35; Cool, Price 1995, 13–26, kat. br. 7–184, sl. 2.2. 7–25, sl. 2.3–7; Grose 2017, 54–65, kat. br. 45–91.

17. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 10 1158

Sonda D, Kvadrant E/8, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,67 cm, sač. deb. 0,62 cm.

Opis: Ulomak tijela rebraste zdjelice s dva djelomično sačuvana rebra i dva horizontalna žlijeba s unutrašnje strane.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. - 1. st.

Literatura: vidi g.

18. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 10 1744

Sonda D, Kvadrant E/7, SJ 1

Materijal: prozirno zelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,2 cm, sač. deb. 0,5 cm.

Opis: Ulomak tijela rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. - 1. st.

Literatura: vidi g.

19. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 173

Sonda D, Kvadrant D/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,9 cm, sač. deb. 0,6 cm, pr. cca 15 cm.

Opis: Ulomak tijela rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. - 1. st.

Literatura: vidi g.

20. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 438

Sonda D, Kvadrant D/19, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,79 cm, sač. deb. 0,6 cm, pr. cca 14 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom, te horizontalnim žlijebom s

unutrašnje strane oboda; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. - 1. st.

Literatura: vidi g.

21. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 1409

Sonda D, Kvadrant D/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,5 cm, sač. deb. 0,75 cm, pr. cca 11 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda s dva sačuvana dijagonalna žljebića i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

22. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 2271

Sonda D, Kvadrant G/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,1 cm, sač. deb. 0,4 cm, pr. cca 14 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

23. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 2023

Sonda D, Kvadrant E/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,42 cm, sač. deb. 0,6 cm, pr. cca 17 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

24. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 160

Sonda D, Kvadrant F/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,5 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

25. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 159

Sonda D, Kvadrant F/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,51 cm, sač. deb. 0,9 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i tijela rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

26. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 232

Sonda D, Kvadrant G/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,78 cm, sač. deb. 0,6 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

27. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 704

Sonda D, Kvadrant D/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,25 cm, sač. deb. 0,9 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

28. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 439

Sonda D, Kvadrant D/19, SJ 1

Materijal: prozirno tamnomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 3,1 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

29. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 2021

Sonda D, Kvadrant E/19, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,75 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

30. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 805

Sonda D, Kvadrant E/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,3 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

31. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 1075

Sonda D, Kvadrant E/18 ili G/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,7 cm, sač. deb. 0,85 cm.

Opis: Ulomak ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

32. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 419

Sonda D, Kvadrant F/19, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,25 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

33. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 391

Sonda D, Kvadrant G/19, SJ 1

Materijal: gotovo bezbojno staklo.

Mjere: sač. vis. 1,55 cm, sač. deb. 0,5 cm.

Opis: Ulomak ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

34. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 1258

Sonda D, Kvadrant F/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,7 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

35. Ulomak rebraste zdjelice, T. 2

GAR 11 1343

Sonda D, Kvadrant D/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,05 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak donjeg dijela rebraste zdjelice s dva djelomično sačuvana rebra.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

36. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 817

Sonda D, Kvadrant D/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,1 cm, sač. deb. 0,52 cm.

Opis: Ulomak donjeg dijela rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

37. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 471

Sonda D, Kvadrant G/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,3 cm, sač. deb. 0,74 cm.

Opis: Ulomak tijela rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

38. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 970

Sonda D, Kvadrant G/21, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,9 cm, sač. deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak tijela rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

39. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 2324

Sonda D, Kvadrant F/15, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,42 cm, sač. deb. 0,5 cm, pr. cca 10 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

40. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 1053

Sonda D, Kvadrant D/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,96 cm, sač. deb. 0,5 cm, pr. cca 11 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

41. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 1240

Sonda D, Kvadrant F/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,82 cm, sač. deb. 0,35 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

42. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 1049

Sonda D, Kvadrant D/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,55 cm, sač. deb. 0,75 cm.

Opis: Ulomak ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom iznad kojega su dva horizontalna žljebića.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

43. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 148

Sonda D, Kvadrant E/17, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,25 cm, deb. 1,03 cm.

Opis: Ulomak ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

44. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 580

Sonda D, Kvadrant F/21, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,1 cm, deb. 0,52 cm, pr. cca 8 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s ravnim obodom i pet uskih, gustih rebara po sredini tijela; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

45. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 2083

Sonda D, Kvadrant E/15, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,8 cm, sač. deb. 0,87 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s dva djelomično sačuvana rebra, dva horizontalna žlijeba s unutrašnje strane; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

46. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 737

Sonda D, Kvadrant G/15, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,15 cm, sač. deb. 0,8 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

47. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 824

Sonda D, Kvadrant D/21, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,43 cm, sač. deb. 0,43 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s dva djelomično sačuvana rebra, s unutrašnje strane dva horizontalna žlijeba; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

48. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 576

Sonda D, Kvadrant F/21, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 5 cm, deb. 1,2 cm.

Opis: Ulomak oboda i tijela rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti i obrade na vrhu rebra.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

49. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 822

Sonda D, Kvadrant E/21, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,1 cm, sač. deb. 0,6 cm

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

50. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 2020

Sonda D, Kvadrant E/15, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,1 cm, sač. deb. 0,57 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

51. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 2425

Sonda D, Kvadrant D/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,4 cm, sač. deb. 0,9 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

52. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 2234

Sonda D, Kvadrant D/20, SJ 14

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,7 cm, sač. deb. 0,6 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

53. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 1741

Sonda D, Kvadrant E/20, SJ 14

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,65 cm, sač. deb. 0,42 cm.

Opis: Ulomak donjeg dijela rebraste zdjelice s četiri djelomično sačuvana rebra; tragovi poliranja unutrašnjosti..

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

54. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 1498

Sonda D, Kvadrant E/20, SJ 14

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,6 cm, sač. deb. 0,85 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom i dva horizontalna žlijeba s unutrašnje strane; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

55. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 1740

Sonda D, Kvadrant E/20, SJ 14

Materijal: prozirno tamnomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 2,55 cm, sač. deb. 0,75 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

56. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 12 2438

Sonda D, Kvadrant G/20, SJ 14

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,72 cm, sač. deb. 0,3 cm.

Opis: Ulomak donjeg dijela rebraste zdjelice s tri djelomično sačuvana rebra; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

57. Ulomak rebraste zdjelice, T. 3

GAR 13 1321

Sonda D, Kvadrant D-E/13, SJ čišćenje

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,67 cm, deb. 0,5 cm.

Opis: Ulomak vertikalnog oboda i ramena rebraste zdjelice s pet djelomično sačuvanih gustih rebara; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

58. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 13 154

Sonda D, Kvadrant F/12, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,42 cm, sač. deb. 0,6 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

59. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 13 213

Sonda D, Kvadrant F/12, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,4 cm, sač. deb. 0,5 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom i dva horizontalna žlijeba na unutrašnjoj strani; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

60. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 13 252

Sonda D, Kvadrant F/12, SJ 1

Materijal: prozirno tamnomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 2,5 cm, deb. 0,63 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim

rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

61. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 13 703

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,9 cm, deb. 0,9 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

62. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 13 702

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,2 cm, deb. 0,7 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

63. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 13 320

Sonda D, Kvadrant E/12, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,2 cm, sač. deb. 1 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

64. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 15 PN 416

Sonda D, Kvadrant E/8, SJ 5

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 6,82 cm, deb. 0,9 cm, pr. cca 15 cm.

Opis: Ulomak rebraste zdjelice s ravnim obodom, dva djelomično sačuvana rebra i horizontalnim žljebovima na donjem dijelu unutrašnje strane; tragovi poliranja unutrašnjosti, vrha, te vanjske strane oboda, na vrhu oba rebra po veći zračni mjehurić zaostao u stijenci.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

65. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 15 1223

Sonda D, Kvadrant F/8, SJ 91

Materijal: prozirno tamnomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 2,72 cm deb. 0,55 cm, pr. cca 15 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s deset djelomično sačuvanih uskih, gustih rebara i horizontalnim žlijebom s unutrašnje strane oboda; tragovi poliranja unutrašnjosti, vrha, te vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

66. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 15 378

Sonda D, Kvadrant D/8, SJ 5

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,1 cm, sač. deb. 0,6 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

67. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 15 515

Sonda D, Kvadrant F/8, SJ 5

Materijal: prozirno žuto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,5 cm, sač. deb. 0,45 cm.

Opis: Ulomak stijenke rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

68. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 15 217

Sonda D, Kvadrant F/10, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 4,2 cm, deb. 0,75 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i stijenke rebraste zdjelice s dva djelomično sačuvana rebra.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

69. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 15 156

Sonda D, Kvadrant F/10, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: deb. 0,53 cm.

Opis: Ulomak dna rebraste zdjelice s devet djelomično sačuvanih uskih, gustih rebara.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

70. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 15 252

Sonda D, Kvadrant D/8, SJ 5

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: deb. 0,35 cm.

Opis: Ulomak dna rebraste zdjelice s osam djelomično sačuvanih rebara.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

71. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 16 533

Sonda D, Kvadrant G/13, SJ 36

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,5 cm, deb. 0,94 cm, pr. cca 14 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda..

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

72. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 16 276

Sonda D, Kvadrant G/11, SJ 36

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,35 cm, deb. 1 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

73. Ulomak rebraste zdjelice, T. 4

GAR 16 84

Sonda D, Kvadrant G/11, SJ 36

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,77 cm, sač. deb. 0,45 cm.

Opis: Ulomak stijenke rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

74. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 16 200

Sonda D, Kvadrant G/13, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,5 cm, deb. 0,8 cm, pr. cca 15 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i ramena rebraste zdjelice s jednim djelomično sačuvanim rebrom; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda..

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

75. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 17 PN 591a

Sonda D, Kvadrant E/13, SJ 25/106

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,9 cm, deb. 0,5 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i tijela rebraste zdjelice s pet uskih, gustih djelomično sačuvanih rebara; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda..

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

Komentar: Ulomci su pod GAR 17 PN 591, GAR 17 PN 561, GAR 17 PN 553 moguće dijelovi iste zdjelice.

76. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 17 PN 591b

Sonda D, Kvadrant E/13, SJ 25/106

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,9 cm, deb. 0,5 cm, pr. 15 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i tijela rebraste zdjelice s petnaest uskih, gustih uglavnom cjelovito sačuvanih rebara što se protežu do donjeg dijela, ali ne i dna posude; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

77. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 17 PN 561

Sonda D, Kvadrant E/13, SJ 25

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 4,1 cm, deb. 0,5 cm, pr. 15 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i tijela rebraste zdjelice s trinaest uskih, gustih djelomično sačuvanih rebara; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

78. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 17 PN 553

Sonda D, Kvadrant E/12, SJ 36

Materijal: prozirno modrikasto zelenkasto staklo.

Mjere: sač. duž. 3,2 cm, sač. deb. 0,5 cm.

Opis: Ulomak donjeg dijela rebraste zdjelice s šest uskih, gustih uglavnom cjelovito sačuvanih rebara što se protežu do donjeg dijela, ali ne i dna posude; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

79. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 17 545

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 89/25

Materijal: prozirno modrikasto zelenkasto staklo.

Mjere: sač. deb. 0,46 cm.

Opis: Ulomak dna rebraste zdjelice s tri djelomično sačuvana rebara.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

80. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 17 436

Sonda D, Kvadrant G/12, SJ 66?

Materijal: prozirno tamnomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 2,8 cm, sač. deb. 0,52 cm.

Opis: Ulomak tijela rebraste zdjelice s četiri djelomično sačuvana rebara; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

81. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 17 37

Sonda D, Kvadrant E/14, SJ 106

Materijal: prozirno tamnosmeđe staklo

Mjere: sač. vis. 3,3 cm, sač. deb. 0,5 cm.

Opis: Ulomak tijela rebraste zdjelice s dva djelomično sačuvana rebara; tragovi poliranja unutrašnjosti.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

82. Ulomak rebraste zdjelice, T. 5

GAR 18 PN 617

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 106

Materijal: prozirno modrikasto zelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 5 cm, deb. 0,9 cm, pr. cca 11 cm.

Opis: Ulomak ravnog oboda i tijela rebraste zdjelice s četiri djelomično sačuvana rebara; tragovi poliranja unutrašnjosti, te vrha i vanjske strane oboda.

Datacija: kraj 1. st. pr. Kr. – 1. st.

Literatura: vidi g.

*4.2.2.2. Zdjelice profilirane poput keramičkih***83. Ulomak zdjelice s horizontalnim obodom, T. 5**

GAR 12 264

Sonda D, Kvadrant E/17, SJ 1

Materijal: (polu)prozirno tamnozeleno staklo.

Mjere: sač. vis. 2,45 cm, deb. 0,2 cm, pr. cca 10 cm.

Opis: Ulomak horizontalnog oboda oblog ruba i glatkog tijela zdjelice; tragovi obostranog poliranja.

Datacija: rano 1. st.

Literatura: Isings 1957, 37, forma 20; Goethert-Polaschek 1977, 34, forma 18, kat. 88, T. 33; Grose 1984, 27–28, sl. 2, 3; Scatozza Höricht 1986, 32, forma 7; Grose 1989, 254–256, obitelj III, sl. 7, kat. br. 415, 416, 424–426; Bonomi 1996, kat. br. 345; Bonnet Borel 1997, 21, AV V 14, T. 3. 14; Toniolo 2000, kat. br. 284, 285.

84. Ulomak zdjelice s horizontalnim obodom, T. 5

GAR 12 1709

Sonda D, Kvadrant E/15, SJ 1

Materijal: (polu)prozirno tamnozeleno staklo.

Mjere: sač. vis. 1,2 cm, deb. 0,22 cm.

Opis: Ulomak kosog oboda oblog ruba i glatkog tijela zdjelice; tragovi obostranog poliranja.

Datacija: rano 1. st.

Literatura: v. gore.

4.3. Puhano staklo

4.3.1. Slobodno puhano staklo

4.3.1.1. *Balzamariji*

85. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 14 PN 368

Sonda D, Kvadrant D/11, SJ 75

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 5,9 cm, max. pr. tijela 1,7 cm.

Opis: ulomak cjevastog balzamarija što stoji na zaravnjenom dnu, stisnut na prijelazu u vrat gdje su vidljivi tragovi pincete, nedostaje dio vrata i obod.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, pod kat. br. 37, kat. br. 37, T. 5. 8, kat. br. 38, T. 5. 9, pod kat. br. 38, kat. br. 39, T. 5. 10, pod kat. br. 39, kat. br. 40, T. 5. 11, kat. br. 41, T. 5. 12, kat. br. 42, T. 5. 13, kat. br. 43, T. 5. 14, kat. br. 44, T. 5. 15, kat. br. 45, T. 6. 1, kat. br. 46, T. 6. 2, kat. br. 47, T. 6. 3, pod kat. br. 47; Tilurium III, pod kat. br. 76, kat. br. 76–91, T. 5. 76–91; Tilurium IV, 5.2.1.2., pod kat. br. 54, kat. br. 54–64, T. 4. 54–64; Buljević 2016, 127, 165, 177, 182, X.1–4, kat. br. 364, 365, 414, 443, T. 14. 364, 465, T. 16. 414, T. 17. 443 u Arheološkom muzeju u Splitu; ostali su nađeni u istraživanjima logora i čuvaju u Muzeju triljskog kraja: kat. br. 440, 513, 581–616, T. 17. 440, T. 19. 513, T. 21. 581–615, T. 22. 616.

86. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 18 PN 663

Sonda D, Kvadrant D/12, SJ 106

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 4,47 cm, max. pr. tijela 2,52 cm.

Opis: ulomak cjevastog balzamarija koničnog tijela što stoji na blago konkavnom dnu, sužen na prijelazu u vrat, nedostaje dio vrata i obod.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

87. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 11 10

Sonda D, SJ BSK

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,8 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

88. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 11 PN 87

Sonda D, Kvadrant F/19, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,42 cm, max. pr. tijela 1,6 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija što stoji na zaravnjenom dnu.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

89. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 11 971

Sonda D, Kvadrant G/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,1 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

90. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 12 467

Sonda D, Kvadrant D/17, SJ 1

Materijal: prozirno modrikasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,57 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

91. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 12 249

Sonda D, Kvadrant F/17, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,32 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

92. Ulomak balzamarija, T. 5

GAR 12 2522

Sonda D, Kvadrant G/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,47 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija na blago konkavnom dnu.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

93. Ulomak balzamarija, T. 6

GAR 13 336

Sonda D, Kvadrant D/12, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,7 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija na zaravnjenom dnu.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

94. Ulomak balzamarija, T. 6

GAR 15 400

Sonda D, Kvadrant F/8, SJ 5

Materijal: prozirno modrikasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,7 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija na zaravnjenom dnu.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

95. Ulomak balzamarija, T. 6

GAR 16 38

Sonda D, Kvadrant F/11, SJ 36

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,42 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija na zaravnjenom dnu.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

96. Ulomak balzamarija, T. 6

GAR 18 PN 622

Sonda D, Kvadrant F/12, SJ 112

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,58 cm.

Opis: ulomak donjeg dijela tijela cjevastog balzamarija na blago konkavnom dnu.

Datacija: 1. – rano 2. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

*4.3.1.2. Rebraste zdjelice s apliciranim nitima***97. Ulomak rebraste zdjelice s apliciranim nitima, T. 6**

GAR 13 PN 302

Sonda D, Kvadrant E/12, SJ 1

Materijal: neprozirno bijelo i modro staklo.

Mjere: sač. vis. 1,6 cm, deb. 0,3 cm.

Opis: rameni ulomak zdjelice od neprozirno bijelog stakla s apliciranim nitima modrog stakla.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, pod kat. br. 30, kat. br. 30–33, T. 5. 1–4, kat. br. 60, T. 7. 6; Tilurium III, 226, pod kat. br. 69, kat. br. 69–75, T. 5. 69–75; Tilurium IV, 5.2.1.1., pod kat. br. 46, kat. br. 46–53, T. 3. 46–53; Buljević 2016, 244–245, Arheološki muzej u Splitu: kat. br. 745, T. 29. 745, Muzej triljskog kraja: kat. br. 747–766, T. 29. 747–766; Isings 1957, 35–36, forma 17; Pfeffer, Haevernick 1958; Berger 1960, 30–32, T. 4. 49–59, T. 18. 36; Goethert-Polaschek 1977, 21–22, forma 4, T. 30. 35, 36; Biaggio Simona 1991, 71–74, 5.2.2., T. 4, sl. 6 i 36; Rütli 1991, 43, AR 28; Bonnet Borel 1997, 26–27, AV V 37, T. 8. 37; Lazar 2003, 70–71, forma 2.3.1; Larese 2004, 21–21; Arveiller-Dulong, Nenna 2005, 28, kat. br. 20; Mandruzzo, Marcante 2005, 27, kat. br. 219–223.

98. Ulomak rebraste zdjelice s apliciranim nitima, T. 6

GAR 13 PN 306

Sonda D, Kvadrant F/12, SJ 1

Materijal: prozirno modro i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: sač. vis. 1,85 cm, deb. 0,45 cm.

Opis: rameni ulomak zdjelice od prozirnog modrog stakla s apliciranim nitima neprozirnobijelog stakla.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

99. Ulomak rebraste zdjelice s apliciranim nitima, T. 6

GAR 12 1057

Sonda D, Kvadrant E/16, SJ 1

Materijal: prozirno jantarnosmede i neprozirnobijelo staklo.

Mjere: sač. duž. 3,8 cm, deb. 0,35 cm.

Opis: ulomak dna zdjelice od prozirnog stakla boje jantara s apliciranom niti neprozirnobijelog stakla.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

4.3.1.3. Posude od koloriranog stakla s mrljicama

100. Ulomak posude od koloriranog stakla s mrljicama, T. 6

GAR 17 PN 592

Sonda D, Kvadrant E/13, SJ 65

Materijal: prozirno modro i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. 0,2 cm.

Opis: ulomak stijenke posude od prozirnog modrog stakla s mrljicama neprozirno bijelog stakla.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, kat. br. 34–36, T. 5. 5–7; Buljević 2016, 257, 258, kat. br. 781–783, T. 30, 781–783; Berger 1960, 33–34, T. 4. 60–73; Harden *et al.* 1987, 101–102, grupa D. 3; Biaggio Simona 1991, 235–240; 68, 70, bilj. 41; 189–191, bilj. 73; 192–195, bilj. 89; 209–213, bilj. 145, 146; sl. 35. 176.4.054; T. 39, sl. 18. 000.1.022, T. 40. 176.1.006; T. 41, sl. 21. 176.2.019; sl. 28. 000.1.023, T. 45, sl. 30. 176.2.233; Follmann-Schulz 1992, 22–23, br. 11; Whitehouse 1997, kat. br. 363–365; Lazar 2004, kat. br. 28.

101. Ulomci čaše na nozi ili kaleža od koloriranog stakla s mrljicama, T. 6

GAR 18 PN 615

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 106

Materijal: prozirno modro i neprozirno bijelo i žuto staklo.

Mjere: sač. vis. 5,3 cm, deb. 0,2–0,28 cm.

Opis: sedam ulomaka stijenke od prozirnog modrog i neprozirnog bijelog i žutog stakla s ručicom od prozirnog modrog stakla na konveksnom dijelu čaše.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, kat. br. 34, 35, T. 5. 5, 6; Buljević 2016, 257, 258, kat. br. 781–782, T. 30, 781–782; *cf.* Tilurium IV, T. 4. 65; Isings 1957, 50–52, forma 36c; Whitehouse 1997, kat. br. 363; Lazar 2004a, kat. br. 28; Mandruzzato, Marcante 2005, 25, kat. br. 168–171.

4.3.1.4. Cilindrične čaše s horizontalnim incizijama ili pojasevima

102. Ulomak cilindrične čaše s horizontalnim brušenim pojansom, T. 6

GAR 12 1443

Sonda D, Kvadrant D/15, SJ 1

Materijal: prozirno gotovo bezbojno staklo.

Mjere: sač. vis. 1,23 cm, deb. 0,2 cm, pr. cca 11 cm.

Opis: ulomak odrezanog, glatkog oboda i blago konveksne stijenke čaše s horizontalnim žlijebom pod obodom.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, kat. br. 52, 53, T. 6. 8, 9; Tilurium III, 226, kat. br. 97–104, T. 6. 97–104; Tilurium IV, 5.2.1.13., kat. br. 138–149, T. 9. 138–142; Buljević 2016, 262–263, 265, kat. br. 795–805, T. 31. 795–805; Isings 1957, 27–30, forma 12; Berger 1960, 43, T. 6. 98, T. 7. 100, 101, 104, T. 17. 14–17, 19, 20; Goethert-Polasczek 1977, 41–42, forma 30, T. 34. 119, 120, 122; Biaggio Simona 1991, 62–71, 5.2.1., T. 3, sl. 4, 5 i 6; Rütli 1991, 43, forma AR 34; Cool, Price 1995, 66–68, sl. 5. 2; Bonnet Borel 1997, 27–28, AV V 42, T. 9. 14; Stern 2001, 45–46, kat. br. 16, 17; Lazar 2003, 87–88, forma 3.2.1; Larrese 2004, 19–20, T. XLII. 354, 360, T. LXXIX. 139, T. XCV. 354, 357, 356, 360, T. CIX. 144, T. CXXV. 296; Arveiller-Dulong, Nenna 2005, 27–28, kat. br. 10–16; Mandruzzato, Marcante 2005, 14, kat. br. 206–209.

103. Ulomak cilindrične čaše s horizontalnim brušenim pojansom, T. 6

GAR 11 162

Sonda D, Kvadrant F/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikasto staklo.

Mjere: sač. vis. 2,4 cm, deb. 0,23 cm, pr. cca 12 cm.

Opis: ulomak odrezanog, glatkog oboda i blago konveksne stijenke čaše s horizontalnim žlijebom i incizijom pod obodom.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

*4.3.1.5. Skif***104. Ulomak ručice skifa, T. 6**

GAR 12 2521

Sonda D, Kvadrant G/16, SJ 1

Materijal: prozirno svjetlozeleno staklo.

Mjere: sač. vis. 1,3 cm, deb. 0,65 cm.

Opis: ulomak ručice s petljama aplicirane na obod skifa, ručka je izvučena horizontalno i savijena u plosnati jezičak ili petlju, potom je izvučena ukoso od stijenke, pa prema stijenki i ponovno savijena u jezičak ili petlju, te aplicirana na sredinu stijenke; nedostaju savijeni gornji jezičak ili petlja i dvije donje trećine ručice.

Datacija: 1. st. po. Kr.

Literatura: Isings 1957, 55–56, forma 39; Goethert-Polaschek 1977, 40, forma 29; Biaggio Simona 1991, 93–94, 6.5., T. 9, sl. 44; Stern 1995, 68–69, 94–95; Whitehouse 1997, kat. br. 132–149.

*4.3.1.6. Tanjur***105. Ulomak tanjura, T. 6**

GAR 10 1817

Sonda D, Kvadrant D/7, SJ 1

Materijal: prozirno tamnomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 2,1 cm, deb. 0,34 cm, pr. cca 18 cm.

Opis: ulomak cilindričnog tanjura blago konkavnih stijenki, zadebljanog oboda; nedostaje dno s prstenastom nogom između ruba i sredine dna.

Datacija: 1. pol. 1. st. po. Kr.

Literatura: Isings 1957, 62 forma 47; Czurda-Ruth 1979, 84–86; Biaggio Simona 1991, 53–54, 4.2.3., T. 2, sl. 34. 176.2.225; Grose 2017, 143–146, kat. br. 308, 309.

*4.3.1.7. Modioli***106. Ulomak posude s cjevastim rebrom pod obodom, T. 6**

GAR 15 49

Sonda D, Kvadrant E/8, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,6 cm, deb. 0,55 cm, pr. cca 13 cm.

Opis: ulomak posude s cjevastim rebrom pod obodom zaobljena ruba.

Datacija: 2. pol 1. – 2. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, pod kat. br. 51, T. 6. 7; Tilurium III, kat. br. 95, 134, T. 6. 95, T. 8. 134; Tilurium IV, pod kat. br. 122, kat. br. 122, 123, T. 8. 122, 123; Scatozza Hörich 1986, 42, forma 22b, T. XXIX. 2888; Cool, Price 1995, 101–103, sl. 6.6. 703, 708; Cottam, Price 2009, 208, T. 13. 222; Cool 2016, 144–145, kat. br. 333, sl. 5.16 ili Vessberg 1952, 147, Pyxis B II, T. IX. 40, 41; Isings 1957, 89, forma 69a; Cool, Price 1995, 101–103, sl. 6.6. 704; Whitehouse 1997, kat. br. 114–126; Stern 2001, kat. br. 25.

107. Ulomak posude s cjevastim rebrom pod obodom, T. 6

GAR 17 86

Sonda D, Kvadrant G/13, SJ 89

Materijal: prozirno zelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,7 cm, deb. 0,5 cm, pr. cca 10 cm.

Opis: ulomak čaše s dvostrukim cjevastim rebrom pod prema vani izvučenim obodom zaobljena ruba.

Datacija: 2. pol 1. – 2. st. po. Kr.

Literatura: Isings 1980, 321–322, sl. 27. 6; Cool, Price 1995, 101–103, sl. 6.6. 703; Cottam, Price 2009, 207, T. 13. 235; Arveiller-Dulong, Nenna 2005, kat. br. 819.

108. Ulomak posude s cjevastim rebrom pod obodom, T. 6

GAR 13 704

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 1

Materijal: prozirno modrikasto staklo.

Mjere: sač. vis. 1,35 cm, deb. 0,9 cm, pr. cca 12 cm.

Opis: ulomak čaše s dvostrukim cjevastim rebrom pod prema vani izvučenim obodom zaobljena ruba.

Datacija: 2. pol 1. – 2. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

*4.3.1.8. Posuda s rebrom pod obodom***109. Ulomak posude s rebrom pod obodom, T. 6**

GAR 11 157; GAR 11 968

Sonda D, Kvadrant F-G/20, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: sač. vis. 3,03 cm, deb. 0,4 cm, pr. cca 15 cm.

Opis: dva ulomka posude s punim rebrom pod prema vani izvučenim obodom zaobljena ruba.

Datacija: kasno 2. – 3. st. po. Kr.

Literatura: Cool, Price 1995, 99–100, sl. 6.4. 694–697; Buljević 2002b, 460, kat. br. 11; Uboldi 2005, 223–224, T. III. 2; Lazar 2008, 54, T. 4. 8–10.

*4.3.1.9. Hemisferične zdjele vrpčastog oboda***110. Ulomak zdjele, T. 7**

GAR 11 1072

Sonda D, Kvadrant E ili G/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: vis. 1,7 cm, deb. 0,7 cm, pr. cca 26 cm.

Opis: ulomak prema vani savijenog vrpčastog oboda velike zdjele.

Datacija: kasno 1. – početak 2. st. po. Kr.

Literatura: Vessberg 1952, 114–116, tip B I α , T. I. 27, 28; Isings 1957, 59–60, forma 44a; Hayes 1975, 147, T. 40. 639; Goethert-Polaschek 1977, forma 22; Czurda-Ruth 1979, 59–62; Scatozza Höricht 1986, 32–35, forma 8; Rütli 1991, 50, AR 109.1; Biaggio Simona 1991, 83–85, 5.3.4., T. 7, sl. 41, 42; Larese 2004, 49–50; Arveiller-Dulong, Nenna 2005, 27, kat. br. 3; Mandruzzato, Marcante 2005, 28, kat. br. 232–237.**111. Ulomak zdjele, T. 7**

GAR 11 2133

Sonda D, Kvadrant D/18, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: vis. 0,8 cm, deb. 0,55 cm, pr. cca 10 cm.

Opis: ulomak prema vani savijenog vrpčastog oboda male zdjele.

Datacija: kasno 1. – početak 2. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

*4.3.1.10. Hemisferične zdjele konveksnog oboda***112. Ulomak zdjele, T. 7**

GAR 11 1151

Sonda D, Kvadrant D/18, SJ 1

Materijal: prozirno svijetlozeleno staklo.

Mjere: sač. vis. 2,1 cm, deb. stijenke oboda 0,13 cm, deb. stijenke tijela 0,2 cm, pr. cca 10 cm.

Opis: ulomak hemisferične zdjele konveksnog oboda brušenog ruba, s plitkim horizontalnim incizijama ispod oboda.

Datacija: kasno 3. – 5. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, kat. br. 87–91, T. 10. 1–5; Tilurium III, kat. br. 107, 136–138, T. 7. 107, T. 8. 136; Isings 1957, 113–114, forma 96; Mandruzzato, Marcante 2007, 28, kat. br. 252, 253; Antonaras 2017, 60–61, tip 12i.

113. Ulomak zdjele, T. 7

GAR 13 1177

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 1

Materijal: prozirno svijetlozeleno staklo.

Mjere: sač. vis. 4,8 cm, deb. stijenke oboda 0,23 cm, deb. stijenke tijela 0,3 cm, pr. cca 11 cm.

Opis: ulomak hemisferične zdjele konveksnog oboda brušenog ruba, s plitkim horizontalnim incizijama ispod oboda.

Datacija: kasno 3. – 5. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

114. Ulomak zdjele, T. 7

GAR 17 278

Sonda D, Kvadrant G/13, SJ 89

Materijal: prozirno zelenkasto staklo s mnoštvom zračnih mjehurića.

Mjere: sač. vis. 4,44 cm, deb. 0,13 cm.

Opis: ulomak hemisferične zdjele konveksnog oboda, s plitkim horizontalnim incizijama ispod oboda.

Datacija: kasno 3. – 5. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

115. Ulomak zdjele, T. 7

GAR 17 316

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 63

Materijal: prozirno staklo modrikastog odsjaja.

Mjere: sač. vis. 2,8 cm, deb. 0,14 cm, pr. cca 10 cm.

Opis: ulomak hemisferične zdjele konveksnog oboda brušenog ruba, s plitkim horizontalnim incizijama ispod oboda.

Datacija: kasno 3. – 5. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

4.3.1.11. Višestruko profilirana noga posude

116. Ulomak višestruko profilirane noge, T. 7

GAR 15 PN 501

Sonda D, Kvadrant F/12, SJ čišćenje

Materijal: poluprozirno tamnomodro staklo.

Mjere: sač. vis. 1,3 cm, deb. 0,9 cm.

Opis: ulomak profilirane noge sastavljene od tri sačuvane staklene deblje niti namotane tako da tvore pune prstenove što se sužavaju prema dnu tijela posude, vjerojatno zdjele, sačuvan je i ulomak dna tijela posude.

Datacija: 4. – 5. st. po. Kr.

Literatura: Sternini 2001, 31, sl. 20; Whitehouse 2003, kat. br. 1112.

4.3.1.12. Čaše na stalku

117. Ulomak dna čaše na stalku, T. 7

GAR 11 PN 136

Sonda D, Kvadrant D/19, SJ 1

Materijal: prozirno maslinastozeleno staklo.

Mjere: pr. dna. 4,3 cm, sač. vis. 1,6 cm.

Opis: diskoidna blago konična noga prstenastog ruba na cjevastoj stapki od koje je sačuvan samo dijelić.

Datacija: 4. – 7. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium III, kat. br. 122–125, T. 7. 122–124; Isings 1957, 139, forma 111; Sternini 1999, 85–86, sl. 6; Sternini 2001, 27–28, sl. 11; Antonaras 2017, 82–83, tip 35.

118. Ulomak dna čaše na stalku, T. 7

GAR 11 1070

Sonda D, Kvadrant D/19, SJ 1

Materijal: prozirno maslinastozeleno staklo.

Mjere: pr. dna. cca 4,82 cm.

Opis: ulomak diskoidne blago konične noge prstenastog ruba.

Datacija: 4. – 7. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

119. Ulomak dna čaše na stalku, T. 7

GAR 15 PN 494

Sonda D, Kvadrant F/10, SJ 36

Materijal: prozirno maslinastozeleno staklo.

Mjere: pr. dna. cca 4,82 cm, sač. vis. 2,3 cm.

Opis: konična noga prstenastog ruba sa sačuvanim dijelićem stapke.

Datacija: 4. – 7. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

4.3.1.13. Boce

120. Ulomak oboda boce, T. 7

GAR 12 147

Sonda D, Kvadrant E/17, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: pr. oboda cca 6 cm, deb. oboda 1,27 cm, vis. oboda 1 cm.

Opis: ulomak horizontalno izvučenog i prema unutra vraćenog oboda boce.

Datacija: vjerojatno 2. pol. 1. – 2. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, 305, kat. br. 64, T. 7. 10; Tilurium III, kat. br. 208, T. 12. 208; Cool, Price 1995, 179–199.

121. Ulomak oboda boce, T. 7

GAR 12 595

Sonda D, Kvadrant G/16, SJ 1

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto i ljubičasto staklo.

Mjere: pr. oboda cca 4,5 cm, deb. oboda 0,7 cm, vis. oboda 0,5 cm.

Opis: ulomak horizontalno izvučenog i prema unutra vraćenog oboda boce.

Datacija: vjerojatno 2. pol. 1. – 2. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

122. Ulomak oboda boce, T. 8

GAR 18 PN 625

Sonda D, Kvadrant G/12, SJ 112

Materijal: prozirno modrikastozelenkasto staklo.

Mjere: pr. oboda cca 7 cm, deb. oboda 1,37 cm, vis. oboda 0,6 cm.

Opis: ulomak horizontalno izvučenog i prema unutra vraćenog oboda boce.

Datacija: vjerojatno 2. pol. 1. – 2. st. po. Kr.

Literatura: vidi g.

4.3.2. Staklo puhanu u kalup*4.3.2.1. Ovoidne čaše***123. Ulomak ovoidne čaše, T. 8**

GAR 16 PN 525

Sonda D, Kvadrant F/7, SJ 8

Materijal: prozirno svijetložuto staklo.

Mjere: deb. 0,2 cm, sač. vis. 1,65 cm.

Opis: ulomak stijenke tijela ovoidne čaše sa sačuvanim dijelom palmete s prema stapci okrenutim listovima što se razmaknuti nižu jedan ispod drugog i kosim rebrom što je mogući dio vitice susjedne palmete, te s razdjelnim horizontalnim rebrom; iznad razdjelnice se vide tragovi reljefne dekoracije.

Datacija: 1. – 3. st. po. Kr.

Literatura: Berger 1960, 49–50, br. 122, T. 8. 122; Fontaine, Roussel-Ode 2010, 180–181, sl. 3. 6–10.

124. Ulomak ovoidne čaše, T. 8

GAR 13 PN 300

Sonda D, Kvadrant D/12, SJ 1

Materijal: prozirno svijetlomodro staklo.

Mjere: deb. 0,2 cm, sač. vis. 2 cm.

Opis: ulomak stijenke tijela ovoidne čaše sa sačuvanim dijelom palmete s prema stapci okrenutim listovima što se razmaknuti nižu jedan ispod drugog i razdjelnim horizontalnim rebroma što čine središnji žlijeb; iznad razdjelnice se vide tragovi reljefne dekoracije.

Datacija: 1. – 3. st. po. Kr.

Literatura: v. gore

*4.3.2.2. Konična čaša***125. Ulomak konične čaše, T. 8**

GAR 13 750

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 1

Materijal: prozirno zelenkasto staklo.

Mjere: deb. 0,36 cm, sač. duž. 1,7 cm.

Opis: ulomak stijenke tijela vjerojatno konične čaše sa sačuvanim kružnim ispupčenjem i djelićem još jednog ispupčenja.

Datacija: 2. pol. 1. st.

Literatura: Tilurium I, kat. br. 134, T. 14. 2;

Isings 1957, forma 31; Rütli 1991, AR 33.1;

Stern 1995, 103–108, kat. br. 8–10, bilj. 1;

Whitehouse 2001, 13–14, kat. br. 492–496;

Van den Dries 2010, 52–55, tip 4, sl. 22 e-g;

Antonaras 2012, kat. br. 77.

*4.3.2.3. Trbušasta čaša?***126. Ulomak čaše, T. 8**

GAR 11 442

Sonda D, Kvadrant E/20, SJ 1

Materijal: prozirno zeleno staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,45 cm, sač. vis. 2,15 cm.

Opis: ulomak čaše s oštrim horizontalnim rebrom pod kojim su dijelom sačuvani široki i uski vertikalni element.

Datacija: 1. st.

Literatura: Tilurium III, kat. br. 202, T. 12.

202; Price 1977–1980, 44, sl. 12.

Komentar: Premda se ne spajaju GAR 11 442 i GAR 11 235 su najvjerojatnije ulomci iste čaše.

127. Ulomak čaše, T. 8

GAR 11 235

Sonda D, Kvadrant D/19, SJ 1

Materijal: prozirno zeleno staklo.

Mjere: deb. stijenke 0,45 cm, sač. vis. 2,25 cm.

Opis: ulomak čaše s oštrim horizontalnim rebrom pod kojim je dijelom sačuvan uski vertikalni element.

Datacija: 1. st.

Literatura: v. gore.

Komentar: v. gore.

4.4. Miscelanea

4.4.1. Nakit

4.4.1.1. Narukvica

128. Ulomak narukvice, T. 8

GAR 11 PN 116

Sonda D, Kvadrant D/18, SJ 1

Materijal: neprozirno, naizgled crno staklo.

Mjere: vis. 1,1 cm, deb. 0,4 cm.

Opis: ulomak glatkog obruča narukvice od neprozirnog, naizgled crnog stakla.

Datacija: 3., 4. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium III, kat. br. 210, 211, T. 13. 210, 211.

4.4.1.2. Perle

129. Perla, T. 8

GAR 11 PN 117

Sonda D, Kvadrant F/20, SJ 1

Materijal: neprozirno zeleno staklo.

Mjere: pr. 0,53 cm, deb. 0,52 cm.

Opis: glatka cilindrična perlica.

Datacija: rimsko doba

Literatura: Tilurium III, pod kat. br. 229, kat. br. 229–234, 233, T. 13. 229–234; Tilurium IV, pod kat. br. 179, T. 11. 179.

130. Perla, T. 8

GAR 18 PN 612

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 89/66

Materijal: prozirno zeleno staklo.

Mjere: pr. 0,5 cm, deb. 0,4 cm.

Opis: glatka cilindrična perlica.

Datacija: rimsko doba.

Literatura: v. gore.

131. Ulomak perle, T. 8

GAR 11 PN 79

Sonda D, Kvadrant G/20, SJ 1

Materijal: fajansa.

Mjere: deb. 0,95 cm.

Opis: ulomak sferoidalne narebrene perle.

Datacija: rimsko doba, najčešće u 1. i 2. st.

Literatura: Tilurium III, pod kat. br. 218, kat. br. 218–220, T. 13, 218–220; Tilurium IV, pod kat. br. 180, kat. br. 180–185, T. 11, 180, T. 12, 181–185.

132. Perla, T. 8

GAR 17 PN 543

Sonda D, Kvadrant F/14, SJ 63

Materijal: neprozirno, naizgled crno i žuto staklo.

Mjere: pr. 1,6 cm, deb. 1,07 cm.

Opis: sferoidalna narebrena perla s niti žutog stakla utisnutog u tamnu podlogu.

Datacija: rimsko carsko doba.

Literatura: Tilurium III, pod. kat. br. 214, kat. br. 214–217, T. 13, 214–217; Borzić *et al.* 2014, 159–160, kat. br. 58, 63.

133. Ulomak perle, T. 8

GAR 12 PN 221

Sonda D, Kvadrant G/21, SJ 1

Materijal: prozirno zeleno staklo.

Mjere: pr. 0,48 cm, deb. 0,79 cm.

Opis: glatka perlica u obliku kvadra.

Datacija: rimsko carsko doba, najčešće u 4. st. po. Kr.

Literatura: Spear 2001, 64; Casagrande, Ceselin 2003, 39, kat. br. 151, 156; Mandruzzato 2008, 160, tip XI. 5.

134. Ulomak perle, T. 8

GAR 12 PN 214

Sonda D, Kvadrant F/21, SJ 1

Materijal: prozirno modro i neprozirno bijelo staklo.

Mjere: deb. 1,13 cm.

Opis: ulomak sferoidalne perle s mrljicom bijelog stakla utisnutog u tamnu podlogu.

Datacija: rimsko carsko doba.

Literatura: Tilurium III, pod. kat. br. 221, kat. br. 221–226, T. 13, 221–226; Tilurium IV, pod kat. br. 186, T. 12, 186; Borzić *et al.* 2014, 159–160, kat. br. 53, 54, 58, 63, 64.

135. Perla, T. 8

GAR 17 PN 567

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 63

Materijal: neprozirno modro i žuto staklo.

Mjere: pr. 1,1 cm, deb. 1 cm.

Opis: sferoidalna perla s mrljicama žutog stakla utisnutog u tamnu podlogu.

Datacija: rimsko carsko doba.

Literatura: v. gore.

136. Perla, T. 8

GAR 18 PN 682

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 147

Materijal: prozirno modro i žuto staklo.

Mjere: pr. 1 cm, deb. 0,72 cm.

Opis: sferoidalna perla s mrljicama žutog stakla utisnutog u tamnu podlogu.

Datacija: rimsko carsko doba.

Literatura: v. gore.

137. Ulomak perle, T. 8

GAR 17 PN 563

Sonda D, Kvadrant E/13, SJ 25

Materijal: prozirno modro i neprozirno žuto staklo.

Mjere: sač. deb. 0,8 cm.

Opis: ulomak sferoidalne perle s mrljicama žutog stakla utisnutog u tamnu podlogu.

Datacija: rimsko carsko doba.

Literatura: v. gore.

138. Ulomak perle, T. 8

GAR 12 PN 218

Sonda D, Kvadrant G/21, SJ 1

Materijal: prozirno modro staklo.

Mjere: pr. 1,63 cm, deb. 1 cm.

Opis: ulomak spljoštene sferoidalne perle.

Datacija: rimsko carsko doba.

Literatura: Roffia 1993, 204, kat. br. 427, 428; Casagrande, Ceselin 2003, kat. br. 157; Mandruzzato 2008, 160, tip XI. 1.

Komentar: Sferoidalne su perle, uglavnom od koloriranog stakla kojim se imitiralo kame-nje, široko rasprostranjene u svim kulturnim razdobljima.¹⁹⁰

4.4.2. Štapić

139. Ulomak staklenog štapića, T. 8

GAR 12 PN 210

Sonda D, Kvadrant E/17, SJ 1

Materijal: prozirno zeleno staklo.

Mjere: šir. tijela 0,9 cm, deb. tjela 0,8 cm, šir. pločice dijela 1,2 cm, deb. pločice 0,35 cm.

Opis: savijeni ulomak tordiranog dijela tijela štapića s pločastim krajem, moguće preslice.

Datacija: 1., 2. st. po. Kr.

Literatura: Buljević 2002a, 301, kat. br. 12, 13.

4.4.3. Oblutci

140. Oblutak, T. 8

GAR 11 PN 156

Sonda D, kvadrant F/18, SJ 1

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 1,55 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: Tilurium I, pod kat. br. 144, kat. br. 144–149, T. 15. 2–7; Tilurium III, pod kat. br. 236, kat. br. 236–256, T. 14. 236–255; Tilurium IV, 5.3.4., pod kat. br. 189, kat. br. 189–204, T. 12. 189–204.

141. Oblutak, T. 8

GAR 11 PN 74

Sonda D, kvadrant G/20, SJ 1

Materijal: poluprozirno modro staklo.

Mjere: pr. 1,64 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

142. Oblutak, T. 8

GAR 11 PN 108

Sonda D, kvadrant G/18, SJ 1

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 2,05 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

143. Oblutak, T. 8

GAR 12 PN 284

Sonda D, Kvadrant F/15, SJ 1

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 2 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

144. Ulomak oblutka, T. 8

GAR 12 PN 217

Sonda D, Kvadrant G/21, SJ 1

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 1,5 cm.

Opis: ulomak plankonveksnog oblutka.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

145. Ulomak oblutka, T. 8

GAR 12 PN 285

Sonda D, Kvadrant E/15, SJ 1

¹⁹⁰ Roffia 1993, 204, kat. br. 427, 428; Mandruzzato 2008, 160, tip XI. 1.

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 1,3 cm.

Opis: ulomak plankonveksnog oblutka.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

146. Oblutak, T. 8

GAR 12 PN 287

Sonda D, Kvadrant G/15, SJ 1

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 1,5 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

147. Oblutak, T. 8

GAR 12 PN 243

Sonda D, Kvadrant G/16, SJ 1

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 1,7 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

148. Oblutak, T. 8

GAR 14 PN 396

Sonda D, Kvadrant E/11, SJ 78

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 1,9 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

149. Oblutak, T. 8

GAR 17 PN 564

Sonda D, Kvadrant D/13, SJ 106

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: pr. 1,7 cm.

Opis: plankonveksni oblutak.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

150. Ulomak oblutka, T. 8

GAR 17 PN 576

Sonda D, Kvadrant F/13, SJ 66

Materijal: neprozirno tamno, naizgled crno staklo.

Mjere: deb. 0,63 cm.

Opis: ulomak plankonveksnog oblutka.

1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

151. Ulomak oblutka, T. 8

GAR 17 PN 562

Sonda D, Kvadrant E/13, SJ 25

Materijal: neprozirno zeleno staklo, porozno.

Mjere: deb. 0,6 cm.

Opis: ulomak plankonveksnog oblutka.

Datacija: 1. – 4. st. po. Kr.

Literatura: v. gore.

Kratice

Tilurium I

Z. Buljević, *Stakleni inventar*, u: M. Sana-der, *Tilurium I. Istraživanja - Forschungen 1997. - 2001.*, Dissertationes et Monographiae 4, Zagreb 2003, 271–356.

Tilurium III

Z. Buljević, *Stakleni inventar*, u: M. Sana-der, D. Tončinić, Z. Buljević, S. Ivčević, T. Šeparović, *Tilurium III. Istraživanja 2001.-2006. godine*, Dissertationes et Monographiae 6, Zagreb 2014, 225–292.

Tilurium IV

Z. Buljević, *Stakleni inventar*, u: M. Sana-der, D. Tončinić, Z. Šimić Kanaet, S. Ivčević, Z. Buljević, T. Šeparović, I. Miloglav, *Tilurium IV. Arheološka istraživanja 2007.-2010. godine*, Dissertationes et Monographiae 8, Zagreb 2017, 175–238.

Literatura

Antonaras 2010

A. Antonaras, *Roman and Early Christian Mould-Blown Vessels from Thessaloniki and its Region, from the 1st to the 5th Century AD*, u: C. Fontaine-Hodiamont (ur.), *D'Ennion au Val Saint-Lambert. Le verre soufflé-moulé*, Actes des 23e Rencontres del'Association française pour l'Archéologie du Verre, Scientia Artis 5, Bruxelles 2010, 241–259.

Antonaras 2012

A. Antonaras, *Fire and sand. Ancient Glass in the Princeton University Art Museum*, Princeton University Art Museum Series, New Haven 2012.

Antonaras 2017

A. Ch. Antonaras, *Glassware and Glassworking in Thessaloniki. 1st Century BC - 6th Century AD*, Oxford 2017.

Arveiller-Dulong, Nenna 2005

V. Arveiller-Dulong, M.-D. Nenna, *Les verres antiques du musée du Louvre II*, Paris 2005.

Arveiller, Vanpeene 2010

V. Arveiller, N. Vanpeene, *Verres romains soufflés dans un moule : le Nord de la France*, u: C. Fontaine-Hodiamont (ur.), *D'Ennion au Val Saint-Lambert. Le verre soufflé-moulé*, Actes des 23e Rencontres del'Association française pour l'Archéologie du Verre, Scientia Artis 5, Bruxelles 2010, 159–168.

Auth 1975

H. S. Auth, *Roman Glass*, u: C. W. Clairmont, *Excavations at Salona, Yugoslavia (1969-1972)*, Park Ridge, New Jersey 1975, 145–175.

Berger 1960

L. Berger, *Römische Gläser aus Vindonissa*, Basel 1960.

Biaggio Simona 1991

S. Biaggio Simona, *I vetri romani provenienti dalle terre dell' attuale Cantone Ticino*, Locarno 1991.

Bonnet Borel 1997

F. Bonnet Borel, *Le verre d'époque romaine à Avenches - Aventicum, Typologie générale*, Avenches 1997.

Bonomi 1996

S. Bonomi, *Vetri antichi del Museo Archeologico Nazionale di Adria*, Corpus delle collezioni archeologiche del vetro nel Veneto 2, Venezia 1996.

Borzić *et al.* 2014

I. Borzić, N. Cambi, M. Glavičić, Ž. Miletić, I. Jadrić Kučan, J. Zaninović, *Arheološka zbirka Burnum*, Šibenik 2014.

Buljević 1994a

Z. Buljević, *Narukvice od stakla i gagata*, u: E. Marin (ur.), *Salona Christiana*, Split 1994, 251–253.

Buljević 1994b

Z. Buljević, *Kasnoantičko staklo*, u: E. Marin (ur.), *Salona Christiana*, Split 1994, 258–264.

Buljević 1998

Z. Buljević, *Stakleni inventar s lokaliteta Sv. Vid u Vidu kod Metkovića*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 87–89, Split 1998, 123–175.

Buljević 1999

Z. Buljević, *Njive-Podstrana: groblje iz vremena seobe naroda u Naroni*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 90–91, Split 1999, 201–293.

Buljević 2000

Z. Buljević, *Kasnoantičke narukvice od stakla i gagata u zbirci Arheološkog muzeja u Splitu*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 92, Split 2000, 189–205.

Buljević 2002a

Z. Buljević, *Stakleni štapići*, u: E. Marin (ur.), *Longae Saloniae*, Split 2002, 297–311.

Buljević 2002b

Z. Buljević, *Stakleni tanjuri*, u: E. Marin (ur.), *Longae Saloniae*, Split 2002, 455–467.

Buljević 2002c

Z. Buljević, *Stakleni inventar s Erešovih, Šiljegovih i Popovih bara u Vidu*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 94, Split 2002, 165–193.

Buljević 2004

Z. Buljević, *The Glass*, u: E. Marin, M. Vieklers (ur.), *The Rise and Fall of an Imperial Shrine. Roman Sculpture from the Augusteum at Naronia*, Split 2004, 186–209.

Buljević 2013

Z. Buljević, *Stakleni brodić iz Salone = The small glass boat from Salona*, Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku 106, Split 2013, 145–185.

Buljević 2016

Z. Buljević, *Ranorimsko salonitansko i tirlurjsko stakleno posuđe u kontekstu nalaza staklenog posuđa s područja provincije Dalmacije* (neobjavljena doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu), Zagreb 2016.

Casagrande 2016

C. Casagrande, *La collezione di vetri antichi del Museo di San Donato di Zara al Museo Vetrario di Murano: aggiornamenti su alcuni vetri dalmati soffiati a stampo*, u: A. Larese, A. Menegazzi (ur.), *Trasparenze Adriatiche. La valorizzazione dei vetri archeologici: alcuni casi di studio*, Atti del Convegno, Padova, 26-27 novembre 2013, Padova 2016, 49–61.

Casagrande, Ceselin 2003

C. Casagrande, F. Ceselin, *Vetri antichi delle Province di Belluno, Treviso e Vicenza*, Corpus delle Collezioni Archeologiche del Vetro nel Veneto 7, 2003.

Chevalier 1999

P. Chevalier, *Les luminaires paleochrétiens de Dalmatie romaine*, Vjesnik za arheologi-

ju i historiju dalmatinsku 90–91, Split 1999, 161–199.

Cool 2016

H.E.M Cool, *The Small Finds and Vessel Glass from Insula VI.1 Pompeii: Excavations 1995-2006*, Archaeopress Roman Archaeology 17, Oxford 2016.

Cool, Price 1995

H.E.M Cool, J. Price, *Roman vessel glass from excavations in Colchester, 1971-85*, Colchester Archaeological Report 8, Colchester 1995.

Cottam, Price 2009

S. Cottam, J. Price, *The early Roman vessel glass*, u: C. Goudineau, D. Brentchaloff (ur.), *Le Camp de la Flotte d'Agrippa à Fréjus: les fouilles du quartier de Villeneuve (1979-1981)*, Paris 2009, 185–275.

Czurda-Ruth 1979

B. Czurda-Ruth, *Die römischen Gläser vom Magdalensberg*, Klagenfurt 1979.

Damevski 1976

V. Damevski, *Pregled tipova staklenog posuda iz italjskih, galskih, mediteranskih i porajnskih radionica na području Hrvatske u doba Rimskog Carstva, Antičko staklo v Jugoslaviji*, Materijali XI, Arheološki vestnik 25, Ljubljana 1976, 62–87.

Dautova-Ruševljan 1973

V. Dautova-Ruševljan, *Ranorimska nekropola u uvali Sepen kod Omišlja na otoku Krku*, Diadora 6, Zadar 1973, 181–205.

De Tommaso 1990

G. de Tommaso, *Ampullae vitreae. Contenitori in vetro di unguenti e sostanze aromatiche dell'Italia romana (I. sec. a.C. - III. sec. d.C.)*, Archaeologica 94, Roma 1990.

Del Vecchio 2004

F. Dell Vecchio, *Le produzioni della prima e media età imperiale soffiate con l'ausilio di matrici*, Collezione Gorga. Vetri II, Firenze 2004.

DeMaine 1979a

M.R. DeMaine, *The Medieval Glass*, u: S. McNally, J. Marasović, T. Marasović (ur.), *Diocletian's Palace, Report on Joint Excavations, Volume Three*, Split 1979, 127–137.

DeMaine 1979b

M.R. DeMaine, *Roman Glass from Diocletian's Palace, At Split, Yugoslavia*, u: S. McNally, J. Marasović, T. Marasović (ur.), *Diocletian's Palace, Report on Joint Excavations, Volume Four*, Split 1979, 7–82.

Eterović Borzić 2014

A. Eterović Borzić, *Reljefne staklene čaše s grčkim natpisom s užeg zadarskog područja = Glasses embossed with Greek inscriptions from the Zadar area*, u: G. Lipovac Vrkljan, B. Šiljeg, I. Ožanić Roguljić, A. Konestra (ur.), *Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru*, Zbornik II. međunarodnog arheološkog kolokvija, Crikvenica 28.-29. listopada 2011., Crikvenica 2014, 367–376.

Fadić 1982

I. Fadić, *Tipologija i kronologija rimskog stakla iz Arheološke zbirke u Osoru*, u: Ž. Rapanić (ur.), *Arheološka istraživanja na otocima Cresu i Lošinju*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 7, Zagreb 1982, 111–135.

Fadić 1988

I. Fadić, *Antičko staklo Asserije iz Arheološkog muzeja u Splitu*, u: M. Atlagić (ur.), *Benkovački kraj kroz vjekove*, Zbornik 2, Benkovac 1988, 27–70.

Fadić 1992

I. Fadić, *Kasnoantičko staklo na Putalju*, u: Z. Gunjača (ur.), *Kaštel-Sučurac od prapovijesti do XX. Stoljeća*, Kaštel Sućurac 1992, 61–71.

Fadić 1994

I. Fadić, *Kasnoantičko staklo u Gatima* u: J. Jeličić-Radonić i suradnici, *Gata. Crkva Justinijanova doba*, Split 1994, 213–226.

Fadić 1998a

I. Fadić, *Il vetro*, u: R. Pellati (ur.), *Trasparenze imperiali. Vetri romani dalla Croazia*, Milano 1998, 73–238.

Fadić 1998b

I. Fadić, *I vetri tardoantichi. Il corredo ecclesiastico e la liturgia*, u: N. Cambi, E. Marin (ur.), *Radovi XIII. međunarodnog kongresa za starokršćansku arheologiju III*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku supl. vol. 87–89, Città del Vaticano-Split 1998, 241–250.

Fadić 2001

I. Fadić, *Antičko staklo u Liburniji* (neobjavljena doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru), Zadar 2001.

Fadić 2005

I. Fadić, *Čaša s lotosovim pupoljcima iz Aserije*, Asseria 3, Zadar 2005, 75–97.

Fadić, Babić 2011

I. Fadić, A. Babić, *Stakleni sjaj Franjevačke zbirke u Sinju*, Zadar 2011.

Fadić, Štefanac 2012

I. Fadić, B. Štefanac, *Rimsko staklo Hrvatske. Radionički reljefni žigovi = Roman Glass in Croatia. Workshop Relief Stamps*, Zadar 2012.

Fadić, Štefanac 2017

I. Fadić, B. Štefanac, *Reljefno staklo. Staklo puhano u kalup iz antičke Liburnije = Relief glass. Mold-blown glass from ancient Liburnia*, Zadar 2017.

Follmann-Schulz 1992

A.-B. Follmann-Schulz, *Die römischen Gläser im Rheinischen Landesmuseum Bonn*, Bonn 1992.

Fontaine, Roussel-Ode 2010

S. Fontaine, J. Roussel-Ode, *Vases soufflés-moulés du Haut-Empire trouvés en Narbonne*, u: C. Fontaine-Hodiamont (ur.), *D'Ennion au Val Saint-Lambert. Le verre*

soufflé-moulé, Actes des 23e Rencontres del'Association française pour l'Archéologie du Verre, Scientia Artis 5, Institut royal du Patrimoine artistique, Bruxelles 2010, 177–203.

Gluščević 1986

S. Gluščević, *Neki oblici staklenog materijala iz antičke luke u Zatonu kod Zadra*, Arheološki vestnik 37, Ljubljana 1986, 255–277.

Gluščević 1990

S. Gluščević, *Rimska nekropola u Kaljskoj ulici*, Diadora 12, Zadar 1990, 107–194.

Gluščević 1995

S. Gluščević, *Staklo iz kasnoantičke luke u Resniku kod Trogira*, Petriciolijev zbornik I, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 35, Split 1995, 163–184.

Goethert-Polaschek 1977

K. Goethert-Polaschek, *Katalog der römischen Gläser des Rheinischen Landesmuseums Trier*, Mainz am Rhein 1977.

Grose 1982

D.F. Grose, *The Hellenistic and Early Roman Glass from Morgantina (Serra Orlando), Sicily*, Journal of Glass Studies 24, 1982, 20–29.

Grose 1983

D.F. Grose, *The formation of the Roman glass industry*, Archaeology vol. 36, no. 4, July/August 1983, 38–45.

Grose 1984

D.F. Grose, *Glass Forming Methods in Classical Antiquity: Some Considerations*, Journal of Glass Studies 26, Corning, New York 1984, 25–34.

Grose 1989

D.F. Grose, *The Toledo Museum of Art. Early Ancient Glass. Core-formed, Rod-formed, and Cast Vessels and Objects from the Late Bronze Age to the Early Roman Empire, 1600 B.C. to A.D. 50.*, New York 1989.

Grose 2017

D.F. Grose, *The Hellenistic, Roman, and Medieval Glass from Cosa*, *Memoirs of the American Academy in Rome Supplementary* vol. XII, Ann Arbor, Michigan 2017.

Hanut 2010

F. Hanut avec la collaboration de P. Cosyns, *La verrerie romaine soufflée dans un moule en Gaule septentrionale: le Benelux*, u: C. Fontaine-Hodiamont (ur.), *D'Ennion au Val Saint-Lambert. Le verre soufflé-moulé*, Actes des 23e Rencontres de l'Association française pour l'Archéologie du Verre, Scientia Artis 5, Bruxelles 2010, 137–158.

Harden *et al.* 1987

D.B. Harden, H. Hellenkemper, K. Painter, D. Whitehouse, *Glass of the Caesars*, Milano 1987.

Hayes 1975

J.W. Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, Toronto 1975.

Isings 1957

C. Isings, *Roman glass from dated finds*, Groningen, Djakarta 1957.

Isings 1980

C. Isings, *Glass from the Canabae Legionis at Nijmegen*, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 30, Amersfoort 1980, 281–346.

Jadrić 2011

I. Jadrić, *Staklene rebraste zdjelice iz Burnuma*, u: G. Lipovac Vrkljan, I. Radić Rossi, B. Šiljeg (ur.), *Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru*, Zbornik I. međunarodnog arheološkog kolokvija, Crikvenica, 23.-24. listopada 2008., Crikvenica 2011, 361–375.

Jadrić-Kučan, Borzić 2013

I. Jadrić-Kučan, I. Borzić, *Staklo puhano u kalup iz Burnuma*, u: M. Sanader, A. Rendić-Miočević, D. Tončinić, I. Radman-Livaja (ur.),

Rimska vojna oprema u pogrebnom kontekstu, Radovi XVII. ROMEC-a = *Weapons and Military Equipment in a Funerary Context*. Proceedings of the XVIIth ROMEC, Zagreb 2010, Zagreb 2013, 517–522.

Jovanović 2013

J. Jovanović, *kat. br. 23, 24, 25, 26, 28, 36, 45, 46, 51, 54, 56, 107, 113, 116, 161*, u: J. Balen, A. Galić, M. Gašparović, Z. Gregl, T. Lukšić, L. Ratković Bukovčan (ur.), *Transparentna ljepota, Staklo iz hrvatskih muzeja od pretpovijesti do srednjeg vijeka*, 27.6. – 13.10.2013., Zagreb 2013.

Kirigin 1984

B. Kirigin, *Roman Glass Bowls from the Archaeological Museum at Split*, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 77, Split 1984, 121–131.

Klein 2010

M.J. Klein, *Ornamentale Dekore auf formgeblasenen Gläsern des 1. und 2. Jahrhunderts n. Chr. im Rheinland*, u: C. Fontaine-Hodiamont (ur.), *D'Ennion au Val Saint-Lambert. Le verre soufflé-moulé*, Actes des 23e Rencontres de l'Association française pour l'Archéologie du Verre, Scientia Artis 5, Bruxelles 2010, 119–127.

Kovačić 2017

L.J. Kovačić, *Proziran izvor. Antičko staklo iz Arheološkog muzeja u Dubrovniku = Transparent Source. Ancient Glass from the Archaeological Museum in Dubrovnik*, Dubrovnik 2017.

Larese 2004

A. Larese, *Vetri antichi del Veneto*, *Corpus delle collezioni archeologiche del vetro nel Veneto* 8, Venezia 2004.

Lazar 2003

I. Lazar, *Rimsko staklo Slovenije = The Roman Glass of Slovenia*, Ljubljana 2003.

Lazar 2004

I. Lazar, *Odsevi davnine. Antično staklo v Sloveniji = Spiegelungen der Vorzeit. An-*

tikes Glas in Slovenien, u: I. Lazar (ur.), *Rimljani. Staklo, glina, kamen = Die Römer. Glas, Ton, Stein*, Celje, Ptuj, Maribor 2004, 18–81.

Lazar 2008

I. Lazar, *Staklo iz rimske nekropole u Bakru = The Glass from the Roman Cemetery in Bakar*, u: Z. Gregl, I. Lazar, *Bakar. Staklo iz rimske nekropole = The Glass from the Roman Cemetery*, Zagreb 2008, 49–99.

Lierke 2009

R. Lierke, *Die nicht-geblasenen antiken Glasgefäße. The non-blown ancient glass vessels*, Offenbach, Main 2009.

Lightfoot 2014

Ch.S. Lightfoot, *Ennion: Master of Roman Glass*, New York 2014.

Ljubić 1889

Š. Ljubić (ur.), *Popis arheološkičkoga odjela nar. zem. muzeja u Zagrebu*, odsjek I, svezak I, Zagreb 1889.

Mandrizzato 2008

L. Mandrizzato (ur.), *Vetri Antichi del Museo Archeologico Nazionale di Aquileia. Ornamenti e oggettistica e vetro pre- e post-romano*, Corpus delle Collezioni del Vetro in Friuli Venezia Giulia 4, Trieste 2008.

Mandrizzato, Marcante 2005

L. Mandrizzato, A. Marcante, *Vetri Antichi del Museo Archeologico Nazionale di Aquileia. Il vaselame da mensa*, Corpus delle Collezioni del Vetro in Friuli Venezia Giulia 2, Trieste 2005.

Marković 2012

Č. Marković, *Antička Budva. Nekropole. Istraživanja 1980-1981*, Podgorica 2012.

Moirin, Simon 2010

A. Moirin, L. Simon, *La verre soufflé dans un moule dans les régions du Centre-Ouest et du Sud-Ouest de la Gaule, du Ier au IVe siècle apr. J.-C.*, u: C. Fontaine-Hodiamont,

(ur.), *D'Ennion au Val Saint-Lambert. Le verre soufflé-moulé*, Actes des 23e Rencontres de l'Association française pour l'Archéologie du Verre, Scientia Artis 5, Bruxelles 2010, 169–175.

Naumann-Steckner 1999

F. Naumann-Steckner, *Glasgefäße in der römischen Wandmalerei*, u: M. J. Klein (ur.), *Römische Glaskunst und Wandmalerei*, Mainz am Rhein 1999, 25–33.

Oreb *et al.* 1999

F. Oreb, T. Rismondo, M. Topić, *Groblje*, u: F. Oreb, T. Rismondo, M. Topić (ur.), *Ad basilicas pictas*, Split 1999, 51–59.

Perović 2013

Š. Perović, *Bottiglie a sezione quadrata come strumenti di misurazione*, in M. Grazia Diani, L. Mandrizzato (ur.), *Per un corpus dei bolli su vetro in Italia*, Atti delle XIV Giornate Nazionali di Studio (Trento, 16-17 ottobre 2010), Cremona 2013, 123–131.

Perović 2015

Š. Perović, *Present State of Research of the Late Roman Glass Finds in Dalmatia*, Annales du 19e Congrès de l'Association Internationale pour l'Histoire du Verre, Piran, 17-21 September 2012, Koper 2015, 320–328.

Petrianni 1998

A. Petrianni, *Contributi sulla Collezione Gorga. Vetro "millefiori" tra la seconda metà del I secolo a.C. e il I secolo d.C.*, u: *Il vetro dell'anichità all'età contemporanea: aspetti tecnologici, funzionali e commerciali*, Atti 2e giornate nazionali di studio. AIHV - Comitato nazionale italiano 14-15 Dicembre 1996 Milano, Milano 1998, 93–99.

Pfeffer, Haevernick 1958

W. Pfeffer, T.E. Haevernick, *Zarte Rippenschalhen*, Saalburg Jahrbuch XVII, Berlin 1958, 76–88.

Platz-Horster 1979

G. Platz-Horster, *Zu Erfindung und Verbreitung der-Glasmacherpfeife*, *Journal of Glass Studies* 21, 1979, 27–31.

Price 1977-1980

J. Price, *Roman Glass Other Than British*, *Bulletin de l'Association Internationale pour l'Histoire du Verre* 8, Liège 1977-1980, 43–51.

Radić Rossi 2018

I. Radić Rossi, *Prestigious tableware from the Ilovik ship*, u: R. Auriemma (ur.), *Into the Sea of Intimacy. Underwater archaeology tells of the Adriatic*, Trieste, ex Pescheria – Salone degli Incanti, 17 December 2017 – 1 May 2018, Gangemi Editore SpA International 2018, 139.

Ravagnan 1994

G.L. Ravagnan, *Vetri antichi del Museo Vetrario di Murano*, *Corpus delle collezioni archeologiche del vetro nel Veneto* 1, Venezia 1994.

Roffia 1993

E. Roffia, *I vetri antichi delle civiche raccolte archeologiche di Milano*, Milano 1993.

Rütti 1991

B. Rütti, *Die römischen Gläser aus Augst und Kaiseraugst*, *Forschungen in Augst* 13, Augst 1991.

Sanader 2003

M. Sanader, *Tilurium I. Istraživanja - Forschungen 1997. - 2001.*, *Dissertationes et Monographiae* 4, Zagreb 2003.

Sanader, Tončinić 2014

M. Sanader, D. Tončinić, *Nepokretni nalazi*, u: M. Sanader, D. Tončinić, Z. Buljević, S. Ivčević, T. Šeparović, *Tilurium III. Istraživanja 2001.- 2006. godine*, *Dissertationes et Monographiae* 6, Zagreb 2014, 31–94.

Scatozza Höricht 1986

L.A. Scatozza Höricht, *I vetri romani di Ercolano*, Rim 1986.

Spear 2001

M. Spear, *Ancient Glass in the Israel Museum. Beads and Other Small Objects*, Jerusalem 2001.

Stamatović 2014

Ž. Stamatović, *Antičko i srednjovjekovno staklo*, u: V. Delonga i suradnici, *Prije sjećanja. Arheološka istraživanja u jugoistočnom dijelu Dioklecijanove palače u Splitu, 1992. godine*, II. dio, 305–337.

Stern 1995

E.M. Stern, *The Toledo Museum of Art. Roman Mold-blown Glass. The First through Sixth Centuries*, Rome, Toledo 1995.

Stern 2001

E.M. Stern, *Roman, Byzantine and Early Medieval Glass, 10 BCE. - 700 CE. Ernesto Wolf Collection*, Ostfildern, Ruit 2001.

Stern 2004

E.M. Stern, *The Glass Banauosi of Sidon and Rome*, u: M. Beretta (ur.), *When Glass Matters. Studies in the History of Science and Art from Graeco-Roman Antiquity to Early Modern Era*, Firenze 2004, 77–120.

Stern, Schlick-Nolte 1994

E.M. Stern, B. Schlick-Nolte, *Early Glass of the Ancient World. 1600 B.C.-A.D. 50, Ernesto Wolf Collection*, Ostfildern 1994.

Sternini 1999

M. Sternini, *I vetri provenienti dagli scavi della missione italiana a Cartagine (1973-1977)*, *Journal of Glass Studies* 41, The Corning Museum of Glass, New York 1999, 83–103.

Sternini 2001

M. Sternini, *Reperti in vetro da un deposito tardoantico sul colle Palatino*, *Journal of Glass Studies* 43, The Corning Museum of Glass, New York 2001, 21–75.

Štefanac 2017

B. Štefanac, *Mold-blown glass from the Roman province of Dalmatia*, u: S. Wolf, A. de Pury-Gysel (ur.), *Annales du 20e Congrès de*

l'Association Internationale pour l'Histoire du Verre, Fribourg/Romont 2015, Romont 2017, 103–108.

Toniolo 2000

A. Toniolo, *Vetri antichi del Museo Archeologico Nazionale di Este*, Corpus delle collezioni archeologiche del vetro nel Veneto 6, Venezia 2000.

Topić 1999

M. Topić, *Staklo*, u: F. Oreb, T. Rismondo, M. Topić (ur.), *Ad basilicas pictas*, Split 1999, 95–104.

Topić 2010

M. Topić, *Krhotine antičkog stakla s Čitluka*, *Diadora* 24, Zadar 2010, 81–98.

Topić 2017

M. Topić, *Staklo*, u: E. Marin *et alii*, *Forum Naronitanum*, Vid 2017, 272–311.

Tremmel 2006

B. Tremmel, *Glasgefäße und Glasperlen aus Haltern, Anreppen und Oberaden*, u: G. Isenberg (ur.), *Varia Castrensia. Haltern, Oberaden, Anreppen*, *Bodenaltertümer Westfalens* 42. Berichte des Westfälischen Museums für Archäologie. Landesmuseum und Amt für Bodendenkmalpflege, Mainz 2006, 235–285.

Uboldi 2005

M. Uboldi, *Vetri*, u: *Extra Moenia, 2, Gli scavi di Via Benzi, I reperti*, *Rivista Archeologica dell'antica Provincia e diocesi di Como* 187, 219–254.

Van den Dries 2010

François M.A. Van den Dries, *Some Notes on the Technique of Moulding for Roman*

Glassblowing. Some Experiments with Making and Using Roman Mould Reconstructions, u: C. Fontaine-Hodiamont (ur.), *D'Ennion au Val Saint-Lambert. Le verre soufflé-moulé*, Actes des 23e Rencontres de l'Association française pour l'Archéologie du Verre, Scientia Artis 5, Institut royal du Patrimoine artistique, Bruxelles 2010, 45–62.

Vessberg 1952

O. Vessberg, *Roman Glass in Cyprus*, *Opuscula Archaeologica* 7, Lund 1952, 109–165.

Von Saldern 1964

A. von Saldern, *Ancient Glass in Split*, *Journal of Glass Studies* 6, Corning, New York 1964, 42–46.

Whitehouse 1997

D. Whitehouse, *Roman Glass in The Corning Museum of Glass, Volume One*, Corning, New York 1997.

Whitehouse 2001

D. Whitehouse, *Roman Glass in The Corning Museum of Glass, Volume Two*, Corning, New York 2001.

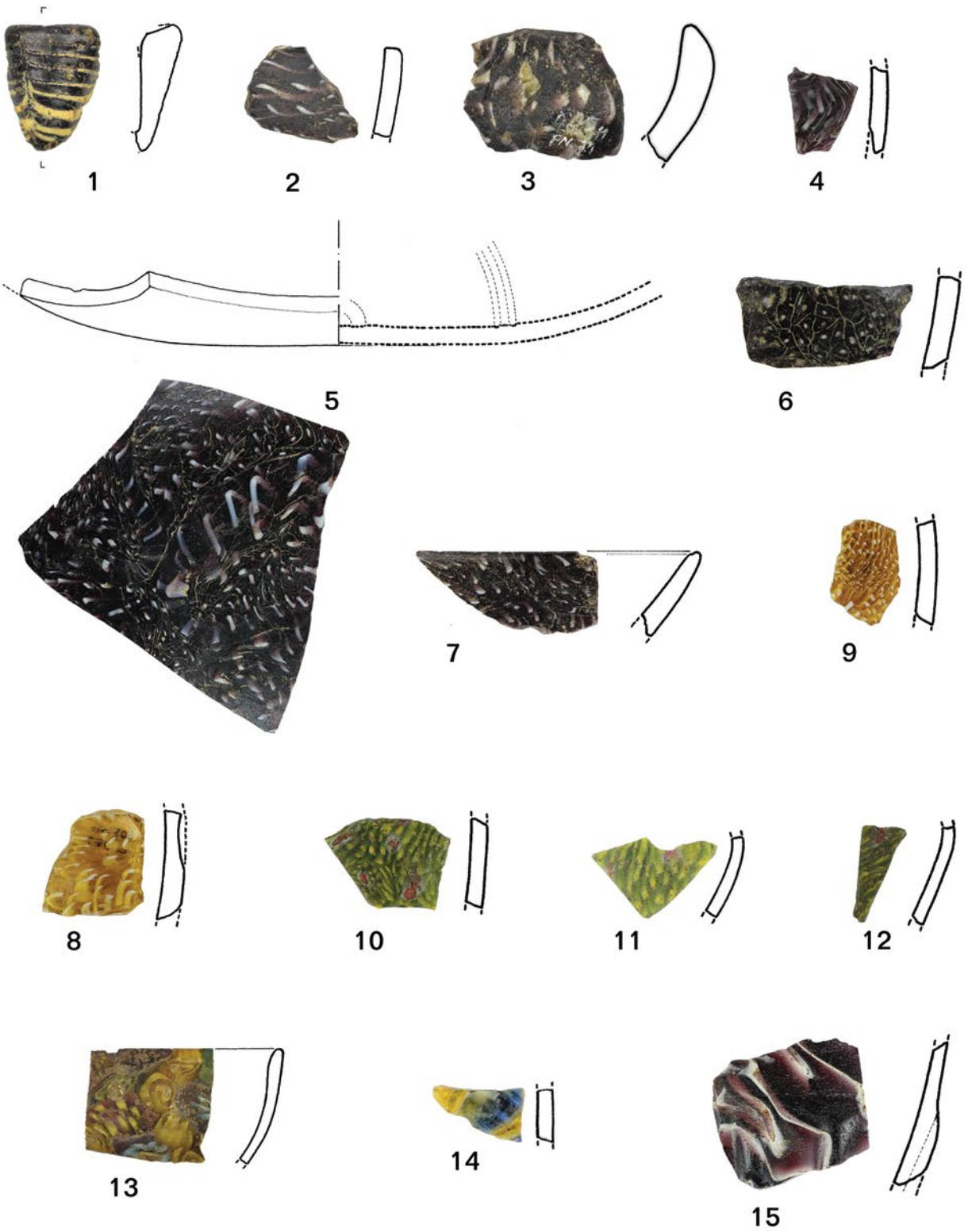
Whitehouse 2003

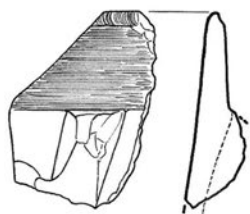
D. Whitehouse, *Roman Glass in The Corning Museum of Glass, Volume Three*, Corning, New York 2003.

Wiesenberg 2013

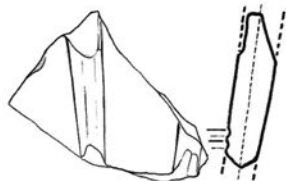
F. Wiesenberg, *Making Roman Ribbed Bowls*, http://archeoglas.glasofenexperiment.de/downloads/pdfs/2013/wiesenberg_irm2013_-_making_roman_ribbed_bowls_summary.pdf

TABLE

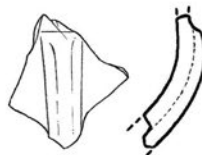

16

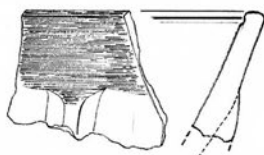
17

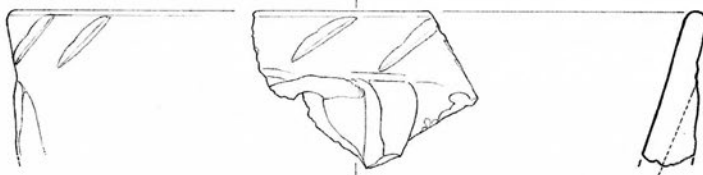
18

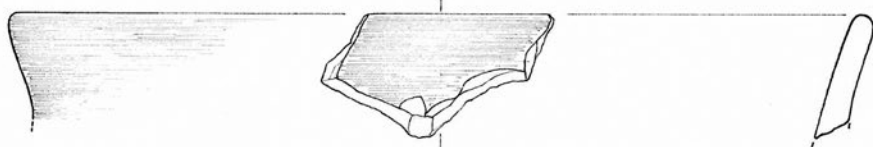
19

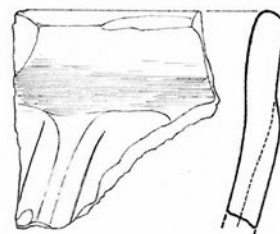
20

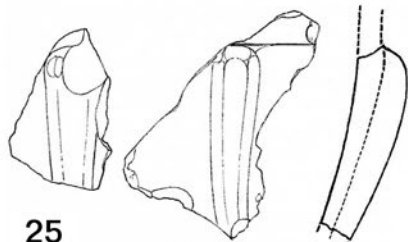
21

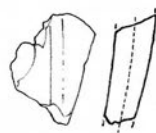
22

23

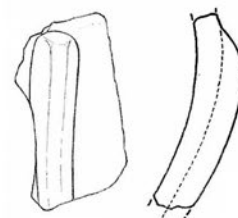

24

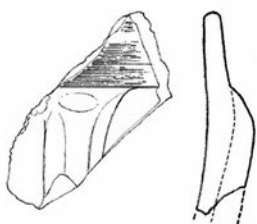

25

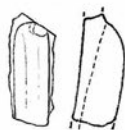
26

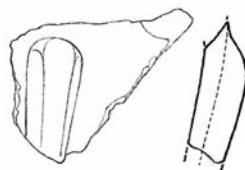
27

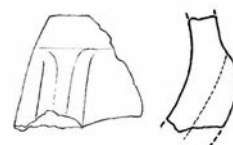
28

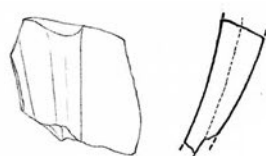
29

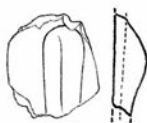
30

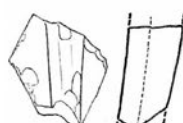
31

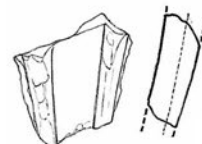
32

33

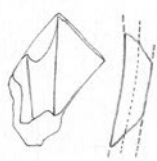

34

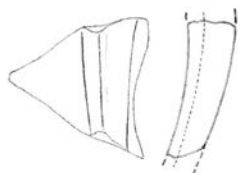

35

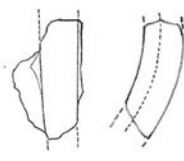

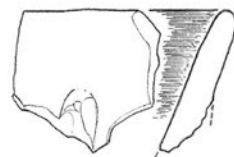
36

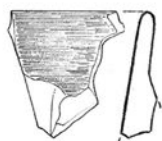
37

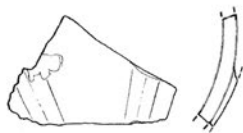
38

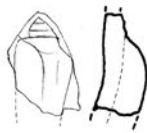
39

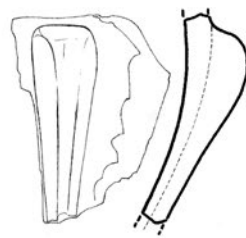
40

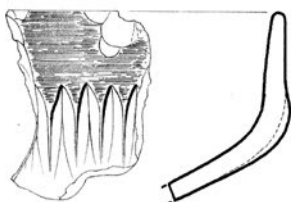
41

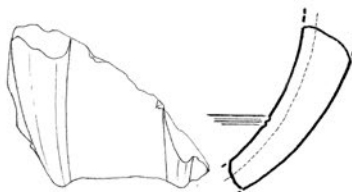
42

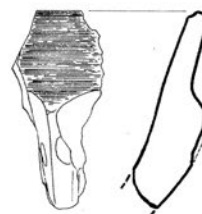
43

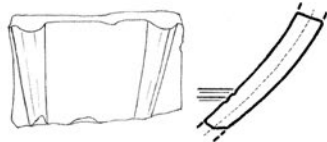
44

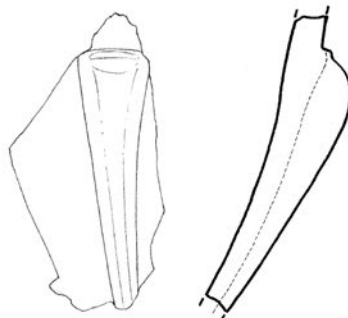
45

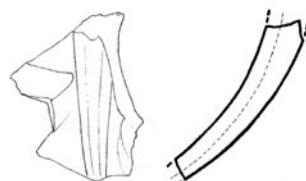
46

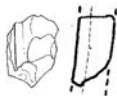
47

48

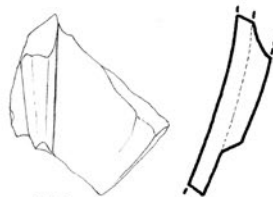
49

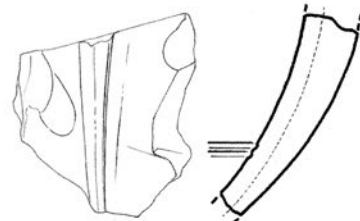
50

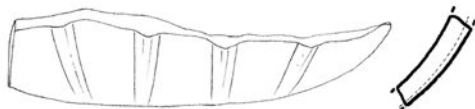
51

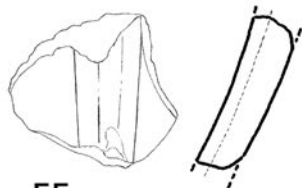
52

54

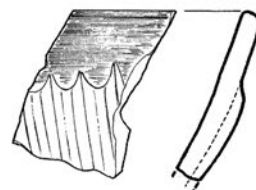
53

55

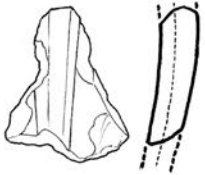

56

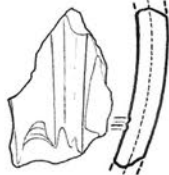

57

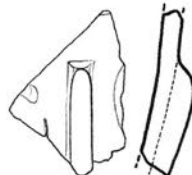

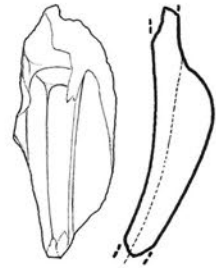
58

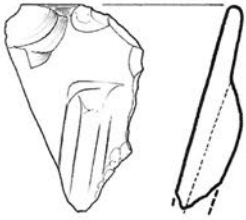
59

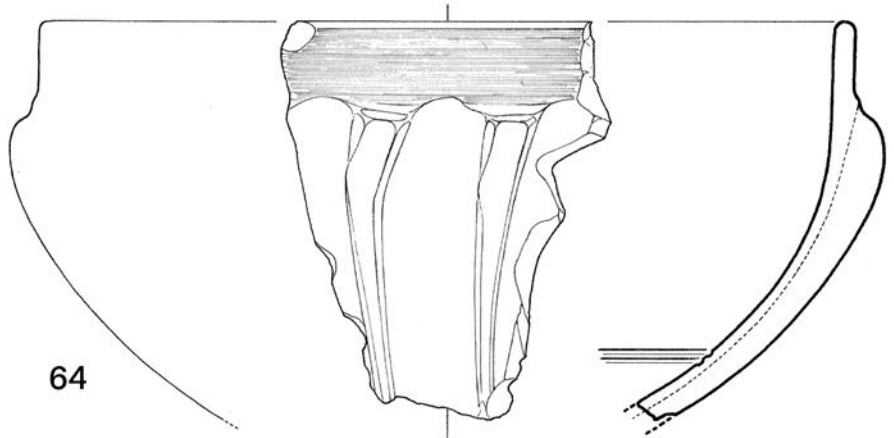
60

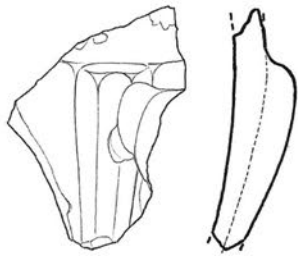
61

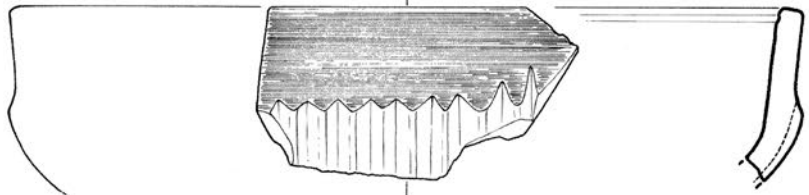
62

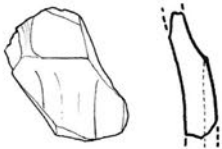
64

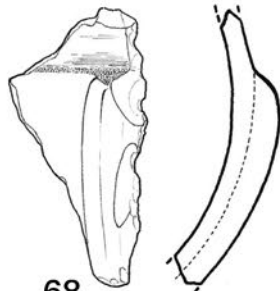
63

65

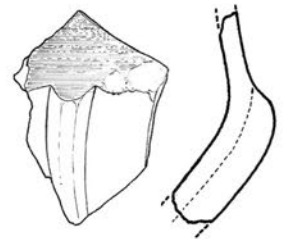
66

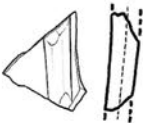
68

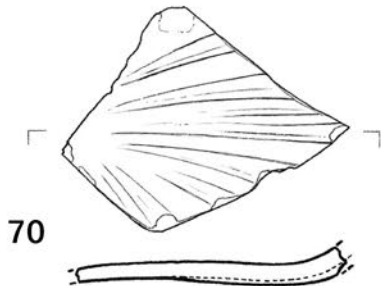
69

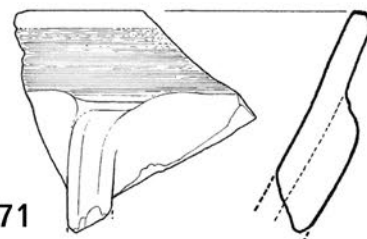
72

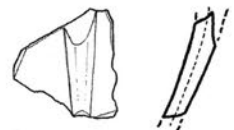
67

70

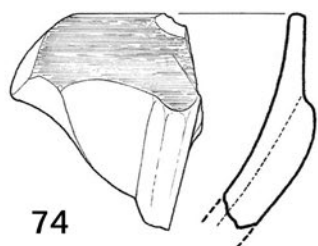

71

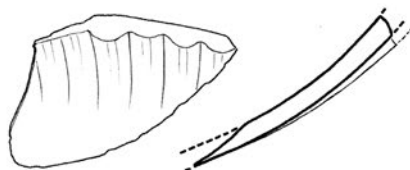

73

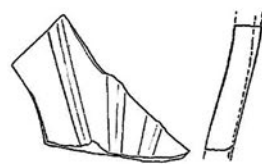

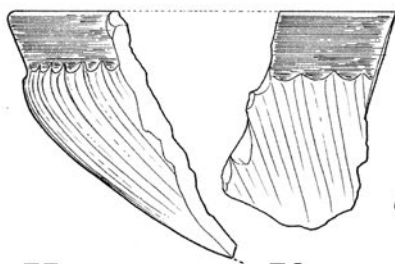
74

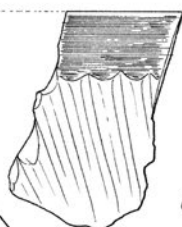
78

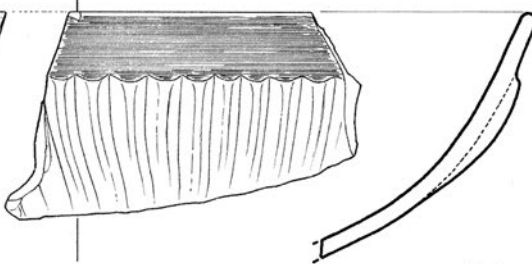
79

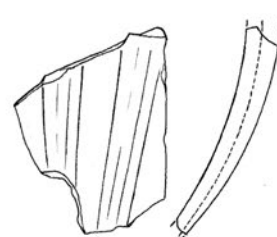
75

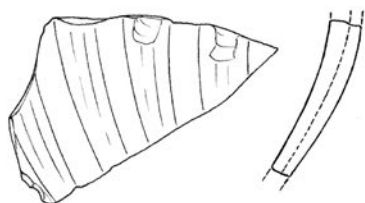
76

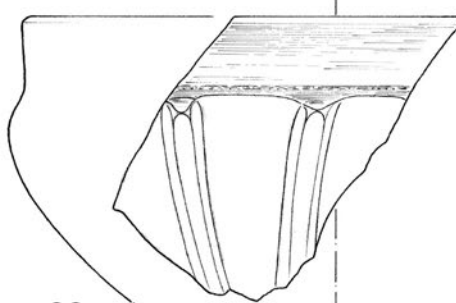
77

81

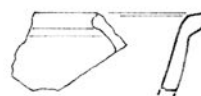
80

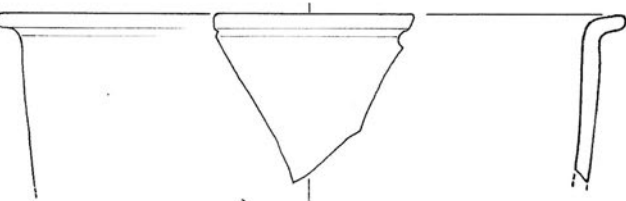
82

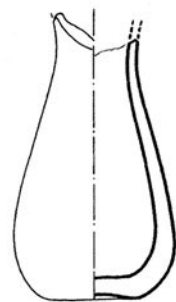
83

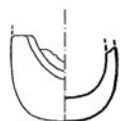
84

85

86

88

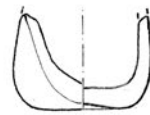
90

89

91

92

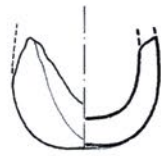

87

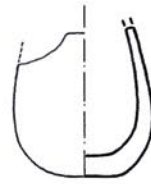

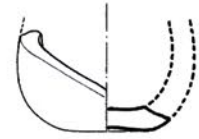
93

94

95

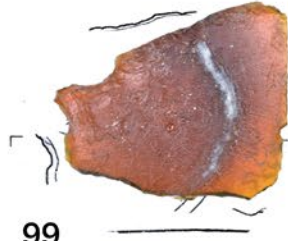
96

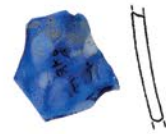
97

98

99

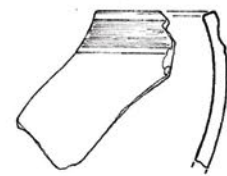
100

101

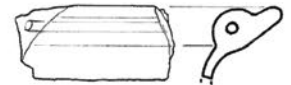
102

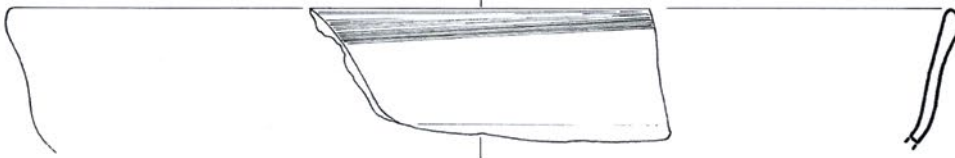
103

104

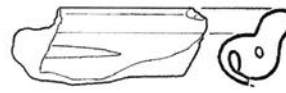
106

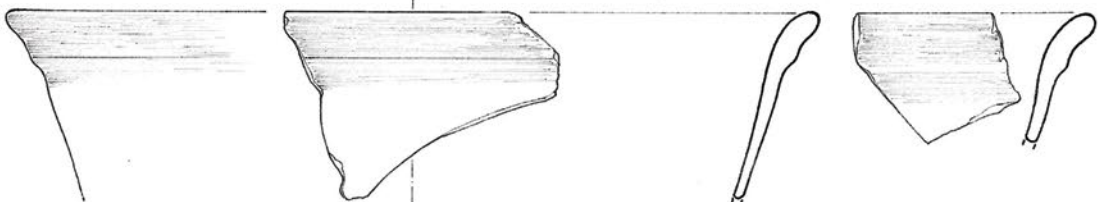
105

107

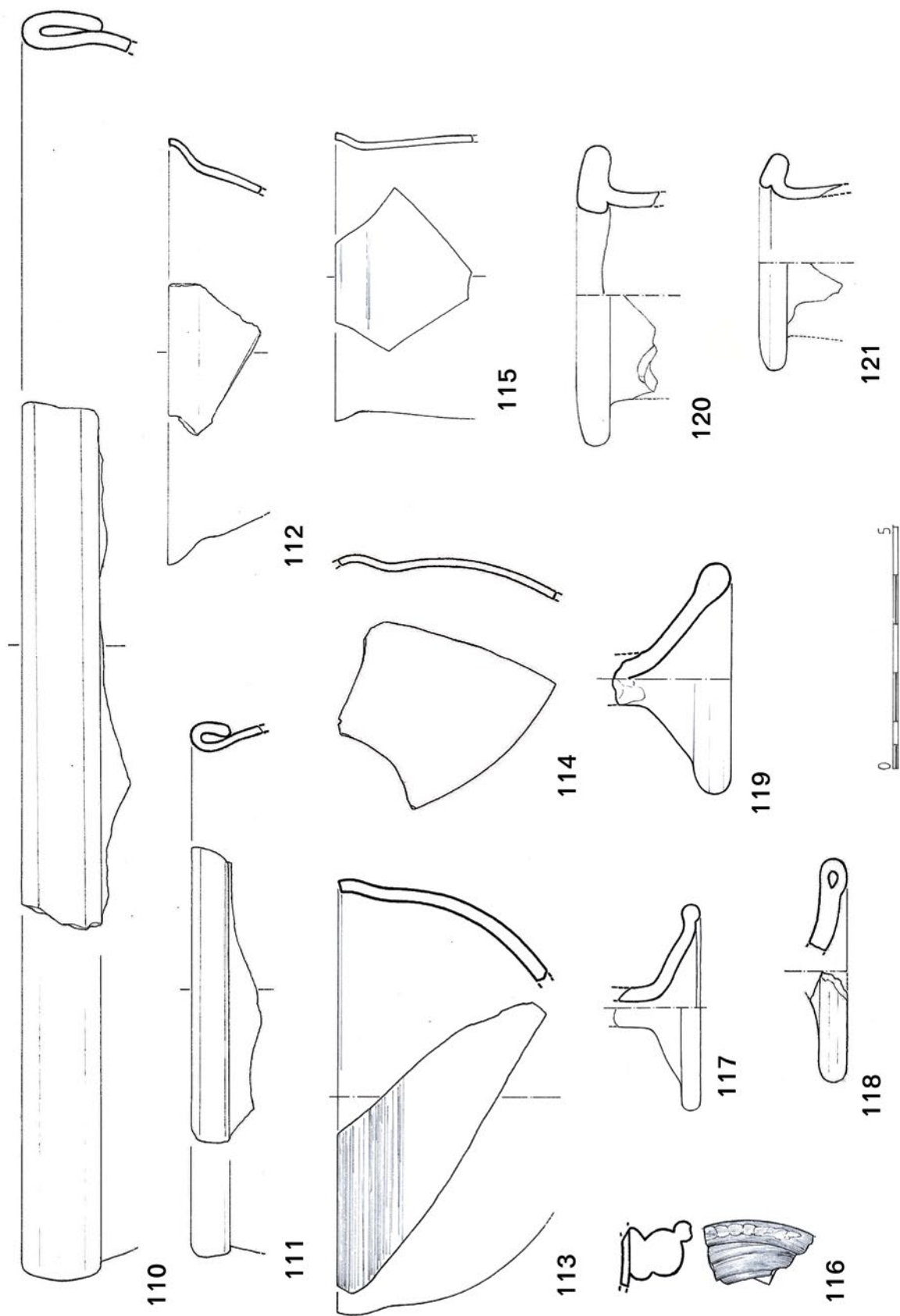

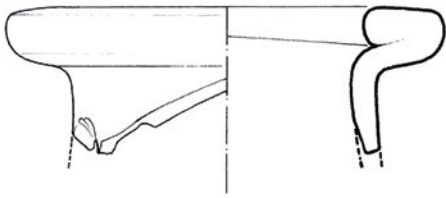
108

109

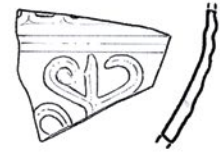

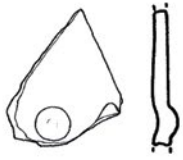
122

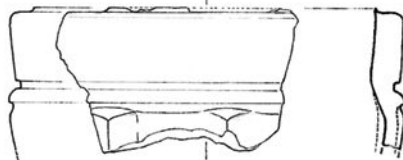
123

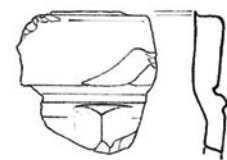
124

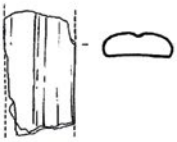
125

126

127

128

129

130

131

132

133

136

137

138

134

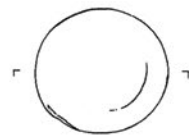
135

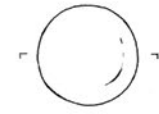
139

141

142

140

143

144

145

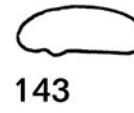
146

147

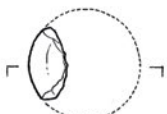
148

143

149

150

151

